

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 50 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos pott sor egyszer 20 fillér,
minden követhetőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

POSTERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, augusztus 25.

Kowelen túl üldözi lovasságunk az ellenséget.

(Véresen visszavert olasz támadások.)

Budapest, augusztus 24. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

Breszt-Litowszktól északnyugatra az ellentájkó ellenséget tegnap Wierchowioje és Riasno környékén visszavertük és visszavonulásra kényszerítettük. József Ferdinánd főherceg hadserege legutóbbi harcokban 4 tisztet és egyezerháromszáz főnyi legénységet fogott el. Wlodawától északkeletre szövetségeseink az ellenséget újból visszaszorították és tért nyertek. Puchallo tábornagynagy hadseregéhez tartozó osztrák-magyar és német lovasság az ellenség üldözése közben bevonult Kowelbe és folytatja előnyomulását észak felé.

Kelet-Galiciában csend uralkodik.

Olasz hadszíntér:

Tengermelléki harcvonal déli szárnyán nehéz tüzérségünk Sdobba torkolatánál tegnap az ellenséges tüzérséget elhallgatatta, továbbá Golanettonál egy olasz parti üteget romhalmazzá változtatott át. Ellenséges gyalogság, amely magát hadállásunkkal szemben Monfalconitól keletre fekvő magaslaton fészkelte be, ütegeink tüzének hatása alatt, menekülve hagyta el lövészárkait. Csapatunk Polazzotól keletre két gyengébb előretörést, San-Martino-nál három, közvetlenül harcvonalunkig előrevitt támadást, véresen vertek vissza. Hasonlóképp megfiúsult az este erősebb ellenséges haderőnek a tolmáni hídfő elleni előretörése. A Flitsch és Raibb megerősített szakaszon az ellenséges gyalogság helyenkint közelebb nyomult erődvonalunkhoz. A lavaronei és folgariai tiszakon levő védműveink tegnap újra élénk tüzérségi tűz alatt állottak. Stilsfer-jochon levő hadállásainkat ellenséges tüzérség újra tűz alá fogta. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Breszt-Litowszktól tíz kilométerre állanak Mackensen seregei.

Berlin, augusztus 24. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér:

Az angol flotta Seebruegge előtt tegnap tett látogatása alkalmával parti erődítményeinkre mintegy hatvan-hetven lövést tett. A lövés okozta veszteségünk egy halott és hat sebesült volt, ezenkívül célon tullótt lövedékek még három belga lakost is megsebesítettek, anyagi kár nincs. A Vogézekben Münsterből északra napközben szünetelt a harc. Este a franciák újból megtámadták állásainkat. Barenkopfon és attól északra a támadásokat visszavertük. Állásainkba behatolt gyenge ellenséges osztagokat ki-vertünk és néhány alpesi vadászt elfogtunk. Tegnap jelentett harcok alkalmával Barenkopfon egy árok rész ellenség kezén maradt. Soonál, Dixmuidentől délnyugatra, tegnapelőtt egyik harci repülőnk lelőtt egy francia kétfedelű repülőgépet.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Njementől északra niacs változás. A hadcsoport arcvonalának többi részén előre haladtunk. Kownotól keletre és délre lefolyt harcokban csapatunk kilenc tisztet kettőezerhatszáz főnyi legénységet elfogtak és nyolc géppuskát zsákmányoltak.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja:

Kleszceletől északkeletre emelkedő magaslatokon és helységektől délkeletre elterülő erdős vidéken csapatunk ellenséget tegnap újból megverték. Üldöző csapatok a Bielowieska erdőhöz közelednek. Az ellenség vesztesége foglyokban több mint négyezeröttszáz ember, továbbá kilenc géppuska.

Mackensen tábornagy hadcsoportja.

Ellenség a Pulván és Pulwa torkolatától keletre a Bugon út előrehaladó német és osztrák-magyar csapatok támadása elől kiüritette állásait. Az üldözés folyamatban van.

Breszt-Litowszk délnyugati arcvonalán rohammal elfoglaltuk Kopytowi magaslatokat.

Wlodawától északkeletre levő mocsárvidéken előnyomuló csapatunk üldözik a tegnap megvert ellenséget. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Anglia részvéte.

Arad, augusztus 24.

Sajnálattal értesültünk — mondja szép üzleti nyelven az angol Times — a keleti harctér azon eseményeiről, a melyek Oroszországot súlyosan érintik. Ezt a sajnálatot fejezi ki Anglia és egyszersmind Franciaország nevében, feleletül azokra a szemrehányásokra, amelyeket az oroszok szövetségeseik felé zudítottak. A cár segítséget és pénzt kér, — Anglia pedig őszinte együttérzéséről biztosítja.

A négyes szövetségnek házi pöre ez, — mindazonáltal nekünk is érdemes abba betekinteni. Hiszen ez a belső civódás azoknak a győzelmeinek hatása, amelyet szövetségeseinkkel együtt mi arattunk és amelyek sorozata mindennap egy jelentős állomással gyarapszik. A megvert, visszavonuló orosz sereg szellemére és a teljes kudarc előtt álló orosz nép lelkiületére föltétlen nagy hatással van a szövetségeseik viselkedése. Oroszország azok érdekében is áldozza hadseregét, várát, azok érdekében pörköli föl a visszavonulás útjába eső falvakat, — vajon mit kap cserébe szövetségeseitől?

Franciaország vigasztalást nyújthat neki a klasszikusok ama példabeszédével, hogy a szerencsétleneknek vigasztalásuk legyen abban, ha más is az ő sorsukra jut. Franciaország területének nagy darabja szintén ellenséges kézen van; ha tudná, mindenekelőtt ezt az állapotot változtatná meg a francia hadsereg. Mintán azonban egy félévnél több ideje hasztalan erőlködik, hogy ezt megmátsa: Oroszországon se áll módjában segíteni.

A britek pedig teljes sajnálattal illetik az oroszokat. Ezen sajnálatnak birtokában voltak az oroszok, amikor Lemberget elvesztették, fokozottabb mértékben élvezhették, amikor Varsó elesett és ennek a sajnálatnak mértéke bizonyára oly arányban növekszik, amint Breszt-Litowszk eleste közeleg. Kár, hogy ezt a sajnálatot nem sokszorosítják és nem színesítik: oda lehetne adni az orosz kato-

nák özvegyeinek és azoknak a földöntutóknak, akik mindenüket elhagyva Szentpétervárra és azon túl menekülnek.

Vajon meddig éri be az orosz óriási veszteségeinek és áldozatainak ilyen kárpótlásával? Az elkeseredés, amelyet az angol cinizmus a kétségbeesett helyzetben levő orosz népből kiválthat, mikor fogja szétmarcangolni azt a szerződést, a melyen az entente államai arra tettek fogadalmat, hogy egymás nélkül nem kötnek békét? Ha az emberi érzés megnyilatkozást tud találni, akkor ennek nem sok idő múlva be kellene következni. És ha szabad lenne, most már nemcsak Berlinben és nálunk, hanem Moszkvában és Kievből is viselnék a *Gott strafe England* felirású jelvények orosz másait.

Az események feltartóztathatlanul mennek tovább. Szinte egy pernyi zavar, egy órányi késés se változtat azon a programon, amely az oroszországi előnyomulás útjára van szabva. Ma még nem tudjuk, hol, meddig lesz ennek a határa. Az azonban megjövendölhető: ha a németekkel együtt bevonulunk Szentpétervárra: Anglia megleghangu részvétáviratával fogja fölkeresni a fővárosát veszített orosz birodalmat.

TANÜGY.

(—) **Beírások a reáliskolában.** Az aradi állami főreáliskolában szeptember 1-től 3-ig tartják a beírásokat délelőtt 9 órától 11-ig. A beírás a tanulónak legutóbb kapott iskolai bizonyítványa alapján történik. Azok a tanulók, akik a múlt iskolai évben nem voltak növendékei az intézetnek, születési és ujraköltési bizonyítványt is kötelesek felmutatni. A beírás alkalmával a tanulók szüleiknek vagy azok helyettesének kíséretében jelentkeznek. Fölvételi díjak fejében összesen 17 korona 40 fillért kell a beírások fizetni. Az igazgatóság felkéri a t. közönséget, hogy beírás alkalmával a nehezséget okozó váltás ekerülése végett magát aprópénzzel ellátni és a befizetendő 17 korona 40 fillért előre megolvassa, készen tartani szíveskedjék. A *Veni Sancte* szeptember 4-én, reggel 8 órakor lesz, a római kath. tanulók a templomban gyülekeznek. A tanítás szeptember 6-án, hétfőn reggel nyolc órakor kezdődik.

(—) **Iskolai év megnyitása a helybeli főgimnáziumban.** Az aradi kir. főgimnáziumban a javító vizsgálatok és a magánvizsgálatok írásbeli része, augusztus hó 30-án, hétfőn, d. e. 9 óra után vessik kezdetüket és tartanak egész nap folyamán (d. e. 9-1-ig és d. u. 3-5-ig) a Lyceum tanári tanteremében. A felvételi-, pótló-vizsgálatok és a magánvizsgálatok szóbeli része augusztus hó 31-én kezdődik (d. e. 8-1-ig és d. u. 8-5-ig). A rendes és magánvizsgálatok felvétele (beírás) szeptember 1., 2. és 3. napjain reggel 8-12-ig eszközölköztetik az intézeti igazgatósági irodában. Szeptember hó 1-én d. e. 8-11-ig csakis az I. osztályba vétetnek föl tanulók és pedig előbb a helybeli illetőségűek. Azon tanulók, kik először iratkoznak be, akik tehát még nem voltak az aradi kir. főgimnázium növendékei, a beíratásnál iskolai bizonyítványukon kívül születési bizonyítványukat (keresztlevelet) és ujraköltési bizonyítványukat tartoznak felmutatni. A gimnázium I. osztályába csak a 9. évet betöltött, de a 12. évet meg nem haladott koru tanulók vétetnek föl. Minden tanuló személyesen, első fölvételre pedig szülője, gyámja vagy ezek megbízottjai kíséretében tartozik megjelenni az igazgató előtt. A beíratásnál fizetendő: a) felvételi díj 10 kor., b) íj. könyvtárra 1.60 kor., értesítőre 2 kor., énekdíj 2 kor., tintadíj 40 fill. és kirándulási díj 1 kor., összesen 17 korona.

A tandíj 60 kor., melyet négy egyenlő részletben kell fizetni. Az I. részletet október hó 15-ig, a II-ikat december 3-ig, a III-ikat március 15-ig és a IV-iket május 3-ig. A tandíjak a tandíjkezelő által hivatkozól és minden ellen-díj nélkül kiadandó befizetési lapok segítségével a m. kir. postatakarékpénztár után fizetendők le. (A tandíj fizetés részletes módzataira nézze a tanulók és szülők külön tájékoztatót kapnak.) A felvételnél a Vakok Orsz. Intézete és a József kir. Herceg Szanatorium részére V. K. Min. rendelet értelmében az igazgató csekélyebb adományokat gyűjt. Szeptember hó 4-én (szombaton) reggel 8 órakor lesz a róm. kat. tanulók ünnepélyes „Veni Sancte”-je a minoriták templomában. Utána a tanuló ifjuság a *Kereskedelmi Internátusban*, illetve a *Tanító-konviktságban* elhelyezett osztályaiba vonul, ahol az iskolai szabályok és egyéb tudnivalók fognak velük közölkötni. Szeptember hó 6-án (hétfőn) kezdetét veszi a rendes tanítás. Arad, 1915. augusztus 25. Az igazgatóság.

Aradi urinő vakok számára átírt könyve.

(Vakok tanítója lesz a szeme világát veszített hős zászlósból.)

Az Aradi hőstény tudósítójától.

Arad, augusztus 24.

A háboru eddigi folyamán is száznál több már azon magyar honosságú katonák száma, kik a harcokban kapott sérülések következtében mindkét szemükre gyógyíthatatlanul megvakultak. A magyar állam és a magyar társadalom hálája gondoskodik róla, hogy a megvakult hősök a nélkülözésektől mentve legyenek. Azouban ez nem elég. Hogy a vak katonák lelki nyugalmát megtalálja, életkedve visszatérjen és állandóan megmaradjon, gondoskodni kell, hogy legyen amivel foglalatosságot, ami napjait betölti, nehogy elfoglaltság híján gondolat- és érzelmvilágát kizárólagosan nagy vesztesége szomorú tudata töltse be. Munkaképessé kell tenni a vakot.

A Vakokat Gyámoltó Országos Egyesület, amely Budapesten, Hermina-ut 7. szám alatt van, mindjárt a háboru kezdetén kimondotta, hogy legszentebb hazafias és emberbaráti kötelességének ismeri, hivatásának megfelelően, a vak katonák lelki megnyugtatásáról, életkedvének s munkaképességének visszaadásáról és állandó ébrentartásáról gondoskodni. Budapesti foglalkoztató intézetével kapcsolatosan megfelelő különintézményt létesített, hová a szerencsétlen hősöket szeretettel befogadja, szakszerű elméleti és gyakorlati kiképzésüket eszközölköztetik, megtanítja őket a látás nélküli életre. A vaknál a látást elsősorban a tapintás pótolja; a vak kezeivel lát. Kefekötés, kosárfonás, nádszékfonás, gépharigonykötés, kókuszlábtörő készítés, zongora hangolás, gyögmassage azok az iparágak, melyeket a vak sikerrel elsajátíthat és melyekben a látóval minden tekintetben egyenértékű munkát végezhet. Az intelligensebbek szellemi téren, valamint zenei pályán találhatnak érvényesülést és boldogulást. Az írógép kezelését a vak könnyen elsajátíthatja és mint gépiró-levelező működhetik. A vakok külföldi intézeteiben az oktatók tekintélyes része magokból a vakokból kerül ki, nem egynek igazgatója is vak, továbbá gyakran találkoznak vak nyelv-mesterekkel. A Vakokat Gyámoltó Országos Egyesület intézményeinél hazánkban is vannak vak intézet-vezetők, tisztviselők, sőt elvéve a vakok hazai tanintézeteinél is találkoznak vak alkalmazottakkal. A hazai vakoknak azon törekvése, hogy a vakok tanintézeteiben tanárok lehessenek, mindeddig teljesülést nem nyert. Keller Nándor, a 29. sz. nagybeszkereki gyalogszerelem a második lap-

bergi csatában géppuskalövésnek következtében mindkét szemére gyógyíthatatlanul megvakult és hősi viselkedéséért az I. osztályu csatái vitézségi éremmel kitüntetett zászlósa szintén mint vakok tanítója óhajta magának új életpályát, új élethivatást találni. A Vakokat Gyámoltó Országos Egyesület a legnagyobb jóindulattal, a legmesszebbmenő párfogással támogatja e törekvésében és azt, amit eddig a polgári vakoknak elérni nem sikerült, talán kiküzd a vak katonára.

A Vakokat Gyámoltó Országos Egyesület intézményében kiképzésben részesülő vak katonák lelki megnyugvása, életkedve csakhamar visszatér; — azon tudat, hogy mint vakok is munka- és kereset képesek, jóleső érzéssel, megelégedéssel és némi büszkeséggel tölti el lelküket. Az iparban gyorsan haladnak, van közöttük, kinek havi keresete pár hónapi kiképzés után már a hatvan koronát is meghaladja. A munka oly vonzó erővel bír rájuk, hogy legnagyobb részük mikor 2-3 heti szabadságra ment, még a szabadság letelte előtt visszatért az intézménybe. Azt mondják, ott-hon unatkoznak, nincs mit csinálniok, sokkal jobban érzik magukat, ha dolgozhatnak. A kiképzés befejezte után a vak katonák, vagy családi házakkal kapcsolatos külön intézményben nyernek elhelyezést és állandó foglalkoztatást, vagy eddigi lakóhelyükre térnek vissza, hogy ott dolgozzanak. De az anyaggal való ellátás, mint különösen a készítmények értékesítésének rendkívül nagy és nehéz feladata ekkor is a Vakokat Gyámoltó Országos Egyesületre vár.

A Vakokat Gyámoltó Országos Egyesület társadalmi intézmény, mely hivatása teljesítésében a társadalmi jótékonyaságra, a nemesen érző szívek adományaira van utalva. A háboru következtében feladatai roppant mértékben megszorodtak, ezzel szemben bevételjei rendkívül módon csökkentek. Kívánatos, hogy a társadalom érdeklődése, szeretete és áldozatkészsége újult és fokozott lelkesedéssel keresse fel ezen a legszobbb emberbaráti, kulturális és szociális eszme szolgálatában álló intézményt, nehogy működésében zavarok álljanak be. Az egyesületnek rendes tagja az, ki legalább évi 4 korona fizetésére kötelezi magát; alapítótag, ki alapító tagdíj címen egyszer s mindenkorra legalább 50 koronát ad. Adományként az egyesület a legkisebb összeget is örömmel fogadja, mert minden fillér hozzájárul a könyvet letörölni, a vakot munkaképessé tenni, így önmagának és az emberiségnek viseztadni.

Amellett, hogy a vakot munkaképessé tesszük, foglalkoztatjuk és keresetbe juttatjuk, fontos dolog, hogy szórakoztatásáról, szellemi táplálékáról gondoskodjunk, tudása növeléséért, ismeretei gyarapítását lehetővé tegyük. Olvasmányhoz, könyvekhez juttassuk a vakot! Az ugyancsak vak francia Braille Lajos a vakok párisi intézetének előbbi növendéke, utóbb tanára volt az, ki a vakok mai domboru pontrendszerű, a vakok által tapintással olvasott írását feltalálta. Egy megvakult előkelő angol orvos a szép gondolat, hogy a Braille-könyvek gyarapítása érdekében a jótékonyaságot keitse életre. Nemes emberbarátok, kik naponként egy-két üres órával rendelkeznek, másoljanak le kiváló műveket e mindenki által könnyen elsajátítható Braille-írásrendszerbe. A szép gondolat tetté vált, különösen a nők karolták fel sok szeretettel. A külföldön sok ezer kötetet számláló Braille-könyvtárak vannak, a vakok bécsi csász. intézetének 10.000 kötetet megközelítő ily könyvtárát kizárólagosan a jótékonyaságuk említett neve teremtette meg.

A Vakokat Gyámoltó Orsz. Egyesület Braille-könyvtára is közel másfél ezer kötetet számlál. A legjelesebb magyar írók: Jókai, Eötvös, Kemény, Mikszáth, Herczeg, Vas Gereben stb. kiváló művei mellett a külföldi írók kiváló alkotásai is feltalálhatók. A legnagyobb hálával gondolok azon sok kellemes órára, melyet nekem Jókai: „Az új földes ur” c. regényének olvasása nyújtott, melyet nemes ember szeretettől vezéreltetve épen egy lelkes aradi urnó, dr. Prohászka Lászlóné volt kegyes a Vakokat Gyámoltó Országos Egyesület Braille-könyvtára számára átírni. A külföldi hasonló rendszerű könyvtárakhoz képeát a mi könyvtárunk nagyon kicsi, nagyon szegény.

Hála, tisztelet, köszönet és elismerés, a vakoknak olvasmányokhoz való juttatására irányuló mozgalom az utóbbi időben szélesebb arányokat kezd ölteni és nemcsak Budapesten, de az egész országban sokan munkálkodnak ez irányban. Bizonyára Arad lelkes leányai és asszonyai között is nem egy fog akadni, ki az emberszeretet ezen nemes munkájához csatlakozik.

Adományozzuk a vakok megmentéséhez, szakszerű kiképzéséhez szükséges anyagi eszközöket, vásároljuk a vakok készítményeit, természetünk könyveket a vakoknak!

Moskovitz Miksa.

Orosz gárda ezredes a cárizmus bukásáról.

(Aradi pap bibliája fogoly törzstisztnak. — Tisztek, akiknél egy fillér sincs. — Magyar képviselő vendéglátása.)

Arad, augusztus 24.

Arad, augusztus 24.

Sok mindenféle nyilatkozat jelent meg a tizenhárom hónap óta dúló háború alatt a lapokban, amelyek fogságunkba esett orosz tisztektől és katonáktól származtak. E nyilatkozatok autentikusak-e, megbízhatók-e, ki tudná megmondani? Az bizonyos, hogy az illető fogoly tiszt, vagy legénységben levő ember elmondotta, de kérdés, vajon a szavak, amelyek egy szerencsétlen fogoly ajkán elhangzanak, fedik-e a valóságot? Feltehető és rossz néven sem vehető, hogy a hadifogoly, ha kérdezi a sorsával rendelkező ellenséges felsőbbbség, csak azért, hogy valami kis kedvezményt biztosítson magának, nem nagy súlyt fektet az igazságra. Keveset hízeleg, keveset hazudik egy-egy cigaretta, vagy jobb falat reményében. A fogoly tisztek pedig rendszeresen kitérnek a kérdésök elől. Nem is volt rá eset, hogy magasabb állású, például törzstiszti rangban lévő fogoly tiszt szájából származó autentikus nyilatkozatból tudott volna meg valamit a nyilvánosság az orosz hadseregben, vagy Oroszországban uralkodó hangulatról. Az orosz-alantás tiszt keveset, vagy semmit sem tud, alig lát többet, mint a vele együtt szenvedő legénység. Éppen nem tudtak például a bukovinai fronton lévő csapatok Varsó és Lvangorod elestéről, mint a katonák. Tőlünk hallották először, mert a hadvezetésük titkolja előttük.

A véletlen most az Aradi Közlönyt abba a helyzetbe hozta, hogy az orosz hadsereg elítéltjeiből, a gárdaezredék egyikéből való igen magas rangú tisztjének, egy ezredesnek egy magyar országgyűlési képviselő előtt tett rendkívül érdekes nyilatkozatát hozhatja nyilvánosságra.

Egy előkelő aradi egyházi férfi, aki Trenosén-Teplicében volt kurára, hazafelé utastában alipótvári vasúti állomáson kiszállt, hogy az ottani fejezetet megtekintse. Lipótváron nagyobb hadifogolytábor is van és az aradi pap a pályaudvaron szemtanúja volt, amint egy nagyobb fogolyszállítmányt szállítottak ki a vasúti kocsikból. Amit ekkor látott és hallott, azt a következőkben írta le az Aradi Közlöny tudósítója előtt:

Az orosz fogolyszállítmány pont délelőtt érkezett a lipótvári állomásra 42 tiszttel, akik közül öten a gárdaezredből valók voltak. Tizenheten az étkező felé siettek, a többi a gárdistákkal együtt a pályaudvaron maradt, ahol a legénységnek tálatják a menzist. Jármű István országgyűlési képviselő, aki szemtanúja volt ennek, ér-

deklődve a dolog iránt, megtudta, hogy a fogoly tisztek legnagyobb részénél egy fillér pénz sincs s így külön ellátásra nem teik nekik. Az orosz tiszt szolgálja, mihelyt gazdája fogságba jut, a tiszt minden holmijával nyomban odedb áll, s ha csak szerét teheti, más csapatnak adja meg magát. Így történik, hogy amíg a puccereknél gyakran egész kis vagyont találnak, a gazdája üres zsebbel ér a fogolytáborba. Jármű a vasúti étkezőben ebédet hozatott azoknak a tiszteknek, a kiknek nem volt módjukban, hogy külön étkez-hessenek.

Ebéd után a fogoly tisztek nevében egy gárdaezredes mondott köszönetet, akivel a képviselő hosszasan ebeszélgetett a háborús helyzetéről és az orosz viszonyokról.

— Nem az udvariasság mondatja velem, — hangoztatta — hogy közülünk azok, akik megismertük a magyarokat, igaz becsülettel véseltünk irántuk. Tiszteljük lovagias erejüket és bámuljuk hőseiket. Jól esik, hogy mint foglyok nem tapasztalunk semmi ellenséges érzületet utunkban s önértünket nem bántják meg a fogolytáborokban azzal, hogy megfosztanak bennünket tiszti jelvényeinktől.

Majd a hadieseményekre tértek át.

— Ne higgye képviselő ur, — mondotta — hogy minket, akik szellemi életünkkel és érzelmi világunkkal az ártag től tudunk emelkedni, lesújt az orosz vereségek sorozata, mert minél nagyobb katonai katasztrófa ér bennünket, annál közelebb jutunk az új Oroszországhoz s a demokrácia érető levegőjét annál jobban érezzük. Ebben a háboruban elbukhat a cárizmus, de fiatal erővel támad fel az új Oroszország.

A beszélgetést avval fejezte be:

— Ha most ellenségeként állunk is egymással szemben, hiszem és remélem, hogy eljön meg az ideje, amikor mint jobarátok fogunk egymás mellett haradni.

Az ezredes rendkívül szép térti volt és mint a képviselőtől megtudtam — fejezte be a pap ebeszélését — a párisi hadiskolát végezte. Sok érdemrend díszítette a mellét, és termé-

szetes, hogy folyékonyan beszélt franciául és németül is. Rendkívül megörült és hálásan köszönte, hogy egy német nyelvű bibliát ajándékoztam neki.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Konstantinápoly. Az egyetemen magyar nyelv és irodalomnak két tanzéket állítanak fel. Egyikre Mosonyi Lipót tudós katolikus lelkészt hívják meg.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti: Poincare, valamint az angol és a belga király a Páris melletti Chantillban Joffreval és Frenchsel hosszabb haditanácsot tartottak.

Stockholm. Az orosz kormány Nikolajevics Miklós nagyherceg felhívására a Romániába vezető számos határátjárót elzárta.

Lugano. Az orosz hadvezetés a görzi front áttörését elvetette és erős ottenzívát tervez a felső Dráva völgyben, Wocheim ellen.

Stockholm. Moszkvában Varsó eleste után zavargások voltak a németek és tinnek ellen augusztus tizedikén, a melyek forradalmi jellegűt öltöttek.

München. A német püspökök fudai konferenciájának üdvözetére Vilmos császár azt válaszolta, hogy a német nép irigy ellenségektől felidézett háboruban megmutatta, mire képes a német erő és elszántság, ha a hazát meg kell védeni. A háború véres vetéséből becsületes és áldott béke fog kisarjadni.

A Kölnische Zeitung írja: Ose hollandi tábornok öket ír, amelyben kifejti, hogy az orosz hadsereg teljes felbomlásában van. Breszt-Litovszk elestenapokkérdése. Oroszország szerecsétlenségét eltitkolni nem lehet. A nép demoralizálva van.

Krakó. A Csasz írja: Nowogeorgiewskből az első fogolyszállítmány megérkezett. A Dien írja: Nowogeorgiewskben a kivonulás előtt az oroszok felrobbantották a Visztula és Narw hidját. Az utóbbin vonat haladt át a felrobbantáskor. A raktárakat, a Visztulán pedig hajókat rengeteg élelemmel felgyújtottak. A németek gyorsan nyomultak be és sokat megmenthettek.

Budapest. A sajtószállásról jelentik: A szövetségesek terve mindig az volt, hogy az oroszok déli és északi csapatait szétválasszák. Most, hogy Kowelt elfoglaltuk, az orosz csapatok elvágattak egymástól.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszáma:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Küldőhivatás és hirdetés osztály	— — — — — 151
nyomda	— — — — — 151

Sándor szerb trónörökös az entente ellen.

— Belső válság Szerbiában. — Románia kénytelen semleges maradni. — Az olasz hadüzenet és a Balkán-krízis. —

— Távirati tudósítás. —

Szófia—Bukarest—Konstantinápoly, augusztus 24.

Pártszakadás a szerb szkupstinában.

Szófia. Szerbiából érkező lapjelentések szerint a szerb szkupstina zárt tárgyalásai teljes szakadást idéztek elő a pártok között. Pasics tárgyilagosan ismertette a helyzetet, hogy az entente mit kíván. A radikális párt egy jelentékeny része, mely eddig a kormányt támogatta, határozottan állást foglalt a követelések teljesítése ellen. A szkupstina két pártra oszlott. Az egyik párt hajlandó Bulgáriának bizonyos koncessziókat adni, a másik, melyet a trónörökös vezetése alatt működő katonai liga támogat, a limina elutasít minden területi kompenzációt. A szkupstina ezek miatt nem rendelhette el a szavazást. Pasics a szkupstina tagjait lemondásával fenyegeti. Szerbiában súlyos belső válság várható.

Románia nem elég erős.

Bukarest. A Bukarester Tagblatt a következőket írja: Romániának nem szabad beavatkoznia a világháborúba, mert azon erőket, melyek Iwangorodot, Varsót és Nowogeorgiewsket legyőzték, a négy-százezer főnyi román hadsereg nem tartóztathatná fel.

Bulgária nehéz helyzete.

Szófia. A Duma című lap a következőket írja: Bulgária helyzetét megnehezíti az is, hogy az entente annak kijelentését kívánja, hogy nem tart igényt Kavallára. Ezzel az entente a már felzárkózott Görögországot akarja lezserelni.

Bulgária és Görögország nem viszálykodik.

Berlin. A Lokalanzeiger írja: Azon tendenciósus hírekkel szemben, hogy Görögország Venizelosszal a négyesszövetség mellé állt, Berlinben határozottan meg vannak győződve, hogy Konstantin király minden kalandot elutasít. Görögország és Bulgária között nincs viszályra való anyag, mert Bulgária Görög-macedóniára nézve a legnagyobb előzékenységet tanúsította s így a területlemondás megszünt vitatárgy lenni.

Olaszország hadüzenete — diplomáciai presszió.

Genf. A francia tengerészeti hivatal szerint Olaszország kiindulási helye Törökország ellen a kisázsiai Adana lesz. Az olasz sajtóból kitűnik, hogy a hadüzenettel nem annyira a szövetségesek katonai akcióját akarták segíteni, mint inkább a balkán államokra akart nyomást gyakorolni Olaszország.

Kisásziából operálnak az olaszok.

Milanó. A Secolo jelenti: A konstantinápolyi hadműveleteket az olaszok segítségé-

vel hamarosan megkezdik. Az olaszok Kisásziában fognak partraszállani.

Koholt angol győzelmi jelentések.

Konstantinápoly. A főhadiszállás jelenti: Augusztus 22-én az ellenség újból megtámadta Anafortónál lévő állásunkat. Az ellenséget azonban ellentámadásainkkal teljesen megvertük és súlyos veszteséget okoztunk neki. Az ehé 21-iki harcban az ellenség óriási veszteséget szenvedett. Lövészeinknek egyetlen helyén több mint 500 halottat számoltunk, egy tisztet és nagyobb számú katonát elfogtunk.

Ari Burnu és Sed il Bahr szakaszaiban semmi jelentős.

Az Irak arcvonalon csapataink és a becsülött harcosok egy angol csapatot az Enfrát mellett lévő Akikénél megtámadtak, az ellenségnek nagy veszteséget okoztak és tőle több mint 200 puskát zsákmányoltak.

A többi arcvonalon semmi jelentős esemény nem történt.

Az augusztus 10-iki angol kommuniké azt állítja, hogy az angolok kétszáz méterre előnyomultak Krythia felé és a Saribajzen lévő Djonkbajert elfoglalták, hatszázötven foglyot ejtettek és kilenven gépfegyvert zsákmányoltak. Az ugyanerről a napról szóló francia kommuniké azt állítja, hogy az ausztraliak 900 törököt fogtak el 9 gépfegyvert zsákmányoltak. Az angol és a francia jelentés teljesen változik.

Az ellenség sem Krythia irányában előrehaladást nem ért el, sem Djonkbajert nem foglalta el és egyetlen gépfegyvert sem zsákmányolt. Az ellenségnek augusztus 6-ika óta megfigyelhető támadásai az ellenség igen súlyos veszteségeivel megkesztettek. Valószínű, hogy az ellenség néhány sebesítést elfogott, de ezeknek a száma messze mögötte van a hatszázötvennek.

Az angolok okkupálták Krétát.

Dedeagacs. Egy ideérkezett olasz gőzös kapitánya megerősíti azt a hírt, hogy az angol-francia hajóraj okkupálta Krétát és több ezer főnyi csapatot szállított partra. Szaloniki körül, a kikötő körzetében a gőzös találkozott egy másik francia—angol hajórajjal is.

Tisza István gróf Bécsben. Bécsből jelenti: Tisza István gróf miniszterelnök ma reggel titkárával Bécsbe érkezett és a magyar palotában szállt meg. Közvetlenül megérkezése után a miniszterelnök meglátogatta Montenuovo herceg főudvarmestert s félórát maradt nála, azután automobilon az osztrák miniszterelnökségi palotába ment. Dél előtt háromnegyed tizenegy órakor Tisza István gróf miniszterelnök automobilon Schönbrunnba ment királyi kihallgatásra. Bécsből jelenti: Tisza István gróf délután tárgyalt Burián báró külügyminiszterrel. Az éjszaka visszautazott Budapestre.

A trónörökös a román katonák vitézségéről. Budapestről jelenti: Radu Demeter nagyváradi görög katolikus püspököt visszatérően Károly Ferenc József trónörökös hosszabb kihallgatáson fogadta. A trónörökös dícsérően nyilatkozott a püspöknek a román katonák hősiességéről és különösen kiemelte az ötvenedik gyalogezrednek Iwangorodnál tanúsított hősiességét. Radu Demeter válaszolva megjegyezte, hogy annál is inkább tölti el büszkeséggel ez, mert annak idején maga is ennek az ezrednek kötelekébe tartozott, mint tábori káplán. A trónörökös még ezek után behatóan érdeklődött a püspök egyházmegyéjének és a románoknak viszonyairól.

VIDÉK

Hangverseny Vingán a vak katonák javára. Augusztus 18-án méltó keretben ünnepelte meg Vinga nagyközség ifjúsága agg királyunk születése napját. Gróf Gyürky Lászlóné kezdeményezésére működvelői hangversenyt rendeztek a Vöröskereszt egylet védnöksége alatt a háborúban megvakult katonák javára. A szép közönség szüfölség megtöltötte az izlésesen feldíszített nagy termet és sok taps jutalmazta az ifju (10 és 16 év között levő) működvelői szereplőket a szép és ügyes előadásukért. A műsor összeállítás és betanítása körül ifj. Bayer Ferenc tanító buzgólkodott. A hangversenyen a vingai Vöröskereszt egylet kórházában levő összes ápolók díjazul vettek részt.

Felülfizettek a hangversenyen Manassy Baroc György báró Murány 50 korona, gróf Gyürky Lászlóné 20 korona, Gyürky Viktor gróf 20 korona, övegy Kráitz Béláné 10 korona, Ferenczi Irma és Magda Tamesvár 18 korona, Schaffer József 10 korona, Capdebó Lajos Baracháza 10 korona, övegy Szathmáry Lajosné 9 korona, Nagy Gyula 9 korona, Hermann Endre 7 korona, 50 fillér, Simonfal E. és neje Tamesvár 7 korona, övegy Marquits Vinóné Budapest 6 korona, övegy gróf Török Józsefné Balatonfüred, Kornis Testvérek Arad, Kupkay Géza, Molnár Dániel, Noszlopi Zoltán, Vadász János, Bukovetz Sándor dr., Draskovits Tivadar, Kaufmann Lajos 5—5 korona, Schaffer Vilmos 4 korona 50 fillér, Balinder Péterné 4 korona, Szlamál Antal, Langer Nándor, Romi Irma, Hendl Hermin, Hodel Ottó, Cseh Cyprian 4—4 kor., Kornis Bernát, Bérci Gyula, Bánfi Béla, Vass Ignác, Dermendzsin N., Németh Sándor 3—3 korona, N. N. 2 korona, Benedelano, Morvay Károly, Drosvi, Farkas János, Sinkay Traján dr., Eisler Mihály dr., Kukov Emma Lippa, Popa János Monostor, Baader Irma Mercifalva 2—2 korona, Klemann Sándor 1 korona 50 fillér, Feltöldi N. 1 korona 50 fillér, övegy Mundi Jánosné, ifj. Bayer Ferencné, Kelber Vilmos dr. és dr. Kalber Vilmosné, Paul Jakob, Augusztinov Mariska, Weisz Ernő, Wolf N., Frl Free. Koszilkov, László T., N. N., Igancsejné, Fermannzsin János, Gálók Jakob, Draskovits I., Ajtayné, Ertl Károly, Herter, Simonisz 1—1 korona, Iva Darika, Déllin Jolán, Muzsika N. 50 fillért. Összbevétel 452 korona 50 fillér, a kiadás 38 korona 50 fillér, maradvány 414 korona, amit a v. k katonák alapjára juttat a rendőrség.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkor a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Vilmos császár a fronton.

(Hirsch Gyula tudósítása a Neues Wiener Tageblattnak.)

Német nagy főhadiszállás, aug. 24.

Ma egy éve annak, hogy a német császár a harctérre ment. Augusztus 25-én kora reggel indult el Berlinből Mainz irányában. Coblenz volt először a nagy főhadiszállás. Tábori sztrike kabátban, melyet a háborús birodalmi gyűlésnek a királyi kastély fehér termében történt megnyitása alkalmával viselt először, érkezett a császár a várba. Itt kapta meg a híreket a német fegyverek melzi, loagwyi, neufehateau-i és namuri győzelmeiről. Coblenzben vitte el az első virágokat, melyeket gyermekkezek nyújtottak neki, a sebesült katonák kórházába. A Rajna mellett töltött első napokban meglátogatta Emsét is. Azt a kis házat nézte meg, amelyben nagyatya megadta a választ Benedetti grótnak a francia kérdésekre.

Augusztus 31-én a császár Luxemburgba érkezett. Itt volt a második főhadiszállás. A német követ házában, tehát német területen tartózkodott négy hétig, amikor azután a főhadiszállást Franciaországba helyezte át. Egy kis városkában lakik a császár, ha a nyugati harctéren van, egy kis házban. Otthon éppen csak egy kis hivatalnoksalád elégedhetik meg az ilyen házacskával. A kényelem, amit ebben a házban talál az ember, nem valami nagy: egy dolgozószoba, egy előadó-szoba és egy hálószoba, — ez a német császár lakása a harctéren. Lakhatnak valamelyik szép, tágas kastélyban is, de ő a nagy főhadiszállás székelyén akar lenni, a háboru lelkénél.

Mint a lakása, olyan egyszerű az életmódja is. Reggel egy csésze kávé vagy tea, felvágottal és hadikenyérrel, délben leves, hus és gyümölcs, estére két fogás és gyümölcs és mindezekhez asztali bor; így esznek és isznak a császár asztalánál. Vacsora előtt a császár két vagy három vendéget kéret magához. Az osztrák és magyar kiküldött és a császári és királyi katonai attasé is gyakori vendégei a császári asztalnak. Egyszerű ebédlőben étkeznek, a falakat az argonni harcok győzelmi jelvényei díszítik. Vacsora után még egy órát szórakozik. Ilyenkor rendszeren már 11 óra van. De a császár még nem tér pihenőre, gyakran még akkor kezd el dolgozni.

Sokszor megy a frontra, hogy meglátogassa derék csapatait. Azok a szavak, amelyekkel katonáit megdicséri és őket új hőstettekre tüzeli, a háboru történetének fényes lapjaira valók.

E háborunak minden nagy eseményénél jelen volt Vilmos császár. Mikor Antwerpent ostromolták, megjelent csapatainál. Örömujiogás volt az osztrák-magyar katonáknál, a mikor a császár nézte, hogy miként tüzelnek mozsaraik Koninghoyktra és Kesselre. A fáradalmakkal nem törődik. A háboruba robogó automobilon ő tette meg a legnagyobb utat. De ha menetelő ezredekkel találkozik, lassan, kell haladnia a kocsinak, hogy a csapatokat ne borítsa el a felvert por. Gyakran meg is állítja a gépet.

Barátságos köszöntésére: Jó reggelt, emberek! mindig ezt a választ kapja: Jó reggelt, Felség! Azoknak a katonáknak, a kiknek kitüntetésük van, el kell mondaniok, hogyan jutottak hozzá és a császár figyelemmel kíséri minden szavukat. A gulyás-ágyuknál sem idegen; egyszerre csak ott terem és kérdezi: Izlik? Ne zavarjátok magatokat, csak éppen egy falatot akarok enni, éhes vagyok.

És jó étvágygal kanalaz. Azt eszem, amit a katonáim, — mondja ilyenkor a tiszteteknek. Szíve mindig a katonáival van, az élőkkel és a halottakkal. Egy ízben nehéz harc után meglátogatta azt az ezredet, amely a győzelmet kivívta. Mikor az ezredes ahhoz a temetőhöz vezetle, ahol az elesett tisztetek és közlegényeket eltemették, az egyik tiszt kezében virágot vett észre.

— Nekem szánta ezeket a virágokat? — kérdezte a császár.

— Parancsára, felség — volt a válasz.

A császár elvette a virágcsokrot, kibontotta és mindegyik sirra dobott egy szál virágot. A tisztetek szemei könnybe lábadtak...

— Közljék ezt az elesett hősök szüleivel! — parancsolta a császár.

Ha kórházat látogat, mindig virágot, vagy babérágat visz. Egyik kórházban találkozott egy fiatal katonával, akinek éppen a frontra kellett volna indulnia. A katona arca egészen sápadt volt még.

— Szeretnél még hazameenni, fiam? — kérdezte a császár. A fiu nagy örömtől nem is tudott mit válaszolni, de a császár már a következő pillanatban kiadta a parancsot: Három heti szabadság!

Egy belgiumi kórházban éppen a műtőterembe lépett, a mikor egy súlyosan sebesült felébredt a narkozisból. A császár némán állott a katona mellett, a ki gyorsan felismerte a felséges urat. A szeme felcsillant, sápadt arca mosolyra derült s így szólt: Hurrá a császárnak! A császár közelebb lépett hozzá és mint szerető apa megsimogatta arcát. Légy csak egészen nyugodt, kedves fiam, — mondotta egész halkán. A megrázó jelenet rá is éppen olyan hatással volt, mint az orvosokra és az ápoló-nővérekre. Csendesen elhagyta a műtőtermet, de soha sem felejtette el a katonát és a mikor jelentést kapott felgyógyulásáról, elküldte neki a vaskeresztet és előléptette.

De a császár lovagiasságáról tanuskodni fognak majd azok a foglyok is, a kik valaha szeme elé kerültek. A soissons-i csata közben történt. A császár a perrierei malom előtt állott, a mikor egy csapat foglyot vezettek hozzá. A franciák nem ismerték fel és kérdéseire adott válaszukban mindig csak így szólították: Mon général! Egy egészen fiatal altiszt, a ki ugyilátszik megismerte a császárt, nem tudott az izgalomtól válaszolni a kérdésekre. És mikor az egyik tiszt megkérdezte őt, hogy ismeri-e a „tábornokot”, könyezni kezdett.

A foglyokat elvezették. Két perc múlva a császár egy tiszttel megőzentesette nekik, hogy ne féljenek, jó bánásmódban lesz részük. Egy másik esetben pedig mikor a császár meghalotta, hogy egy fogságba került őrnagy belehalt a sebeibe, megparancsolta, hogy a foglyot teljes katonai pompával temessék el a front mögött.

Azt a néhány nyugodt napot, a mi a császárnak a harctéren jut, arra használja fel, hogy a vidék kastélyait megnézze. Bouillon Gottfried kastélyát a coucy-i kastély romjait, a Szedán melletti Bellevuet, az egykori kolostort mind megnézte a császár. Hogy milyen szeretettel érdeklődik a híres műemlékek iránt az ellenséges országokban is és hogy mennyire fáj neki, ha a háboru furiája pusztítva gázol át a művészetet és a szépséget, azt később bizonyára ellenségeink is meg fogják tudni.

Vilmos császár most tölti a második évet a harctéren. Istenben való rendíthetetlen bizalommal kezdi meg ezt az új esztendőket is, azaz a meggyőződéssel, hogy a jogot és az igazságot képviseli. Mély ájtatossága szétárad egész hadseregére és egy istentisztelet a császár jelenlétében, odakint a harctéren, olyan esemény, amelynek hatása alól egy ember sem vonhatja ki magát, még ha akármennyire szabadgondolkodó is. Ha a császár vele énekel a hívőkkel, ha tiszta szemeit az égbe emeli, akkor mi is érezzük annak a mondásnak az igazságát, amelyet Vilmos császár nekünk hadditudozóknak a születésnapján mondott, hogy hazatérjünk: A kívül Isten van, az a hatalmasabb...

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az aradi zenekonzervatóriumba a beiratások szeptember hó 1-én megkezdődnek Müttermüller József igazgató, Szabadság-tér. 2987

* Dr. Mezey Zsigmond, budapesti orsz. m. kir. zenekadémiát végzett hegedűtanár és M. Zay Margit, budapesti nemzeti zenedét végzett okleveles zongoratanárnő zeneiskolájában (Andrássy-tér 8., II. em.) az 1915—16. tanévre a beiratások szeptember 1-én, másodikkán és harmadikkán történnek

* A jövevény. (Nagy dráma az Urániában.) Megkapó szépségű drámát mutatott be a színház. A szerelmi drámák legnőmább, legcsendesebb, de hatásában legmegindítóbb témát dolgozta fel a szerző. A nős férfiak szerelmi hőbortjai a veszedelmek legnehezebben leküzdhető szerencsétlenségei az életnek. Hiszen nem egy életről van szó, hanem kettőről, rendszeren mind a kettő a szenvedések egész sorozatát teremti meg a maga számára. Ime a mi hősnünk is elhagyja feleségét, utána megy annak, aki becsületesen kitér az utjából. Csak akkor tér észre a férfi, mikor látja, hogy hűtlensége több bajnak lett kifizetésé, mint a mennyi örömet szerelme neki szerezhett. Csendesen, mint a tiszta patak néma vize folynak egymásból az események, egy-egy esemény nem rontja a másik impresszióit. — A reservista álma, Ziaher operettje az Urániában.

* Hegedű, zongora, ének és mimika tanítás a legújabb francia módszer szerint. Beiratkozás szeptember 1-től Karhanek Ferencnél, Batthyányi-u. 21. 3117

* Keresd az asszonyt. (Nordisk repriz az Apollóban.) Az aradi közönség szívesen veszi a nagyszerű Nordisk-képek reprizét, amelyek a mozikultura virágzásának klasszikus szépségeit idézik vissza. Szerdán és csütörtökön a Nordisk-filmgyár egyik legnagyobb sikerű drámáját: „Keresd az asszonyt!” mutatja be most másodizben az Apolló. A dráma meseszövése végigvonul a darab címe: Keresd az asszonyt! Látsz valami sötét és vészes tragédiát, férfiak romlását, családok összeomlását: Keresd az asszonyt! Mindent, minden férfi balsorsának mélyén: Keresd az asszonyt! — és megtalálsz a ruzóját mindankor a drámának, amely lezajlik előtted. Ennek a mélyenjáró filozófiának az építménye a nagyszerű dráma, amely bizonyára most is ép olyan nagy érdeklődést fog kelteni, mint annak idején, amikor a premierje volt. Szerdán utoljára Ivangorod elfoglalásának eredeti felvételei is vetítésre kerülnek. 3

* Ivangorod bevétel: szerdán utoljára látható az Apollóban. Két nap óta csodálja az Apollóban Arad közönsége Ivangorod bevételének történelmi filmjét. Szerdán utoljára vetíti az Apolló az ivangorodi felvételeket teljesen új mosorral.

Névtelen levelező

aradi hölgyek.

(Följelentések özöne a katonai parancsnokságnál.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 24.

A múlt esztendő augusztus és szeptember havában megemlékeztünk arról, hogy az aradi katonai állomásparancsnokságot a szó legteljesebb értelmében elárastották a névtelen följelentések özönével, amelyek nemcsak hadseregszállításokra, hanem katonai szolgálatra is vonatkoztak. Amikor aztán a katonai parancsnokság erélyesen fellépett a névtelen följelentők ellen, egyidőre csend lett Anonymus birodalmában.

A titkos árukereskedők azonban még nem tűntek el Aradról. Néhány hónappal ezelőtt újból megkezdődött a névtelen, vagy álneves följelentések végtelennak látszó sorozata. Azonban a bujkálók most már nem férfi nadrágban járnak, hanem sürtű, csipkés női fátölt viselnek. Az anomyn levelek özöne néhány hónap óta női kezektől származik. A leveleket azonban most már nem az aradi katonai parancsnoksághoz küldöztetik, hanem a gyulai 2. honvéd-, illetve népfelkelő gyalogezredhez, mert ebbe az ezredbe tartoznak az aradiak.

Egy aradi kereskedőt a legutóbbi sorozáson alkalmasnak találtak, de kevéssel bevonulása után hasaküldték, mert szívbajt konstataáltak nála. Alig volt itthon egy hónapig, táviratilag Kolozsvárra hívták a népfelkelő ezred parancsnokságához. A megrémült ember az első vonattal elutazott és Kolozsvárról az ezredparancsnok közölte vele:

— Ön ellen névtelen följelentés érkezett, hogy nem beteg, hanem kibujt a katonai szolgálattól. Itt újból meg fogjuk vizsgáltatni.

A kereskedőt három katona orvos vizsgálta fölül és újból megállapították, hogy szívbaja van.

Azután megmutatták neki a névtelen följelentést. A levelet igen szép vonásokkal női kéz írta és a következőleg szövege:

Kérném szépen besorozni X. Y. aradi kereskedőt, aki kibujt a katonai kötelezettség alól és itthon egyebet se tesz, mint szerelmeskedik, holott a harctéren kellene lennie.

Az egyik beavatott egyéniség ezután kijelentette:

— Sajnálatos, hogy őnt el kellett hivatali Aradról és időt, meg pénzt kellett pocsékoltatni. De elárulhatom, hogy nem én az egyetlen, akivel szemben kénytelenek vagyunk így eljárni. Aradról egy nap alatt 148 névtelen följelentés érkezett a valamennyi női kéztől származik. Amely levélről azonnal megállapítható, hogy alaptan, azt eldobjuk, azonban a legtöbbször a legtízesebben utána járunk, mert a névtelen följelentőknek, habár alattomos módon dolgoznak is, sok hasznát vesszük. Megtörtént, hogy három olyan B. osztályú népfelkelő, aki egyáltalán nem jelentkezett sehol sorozásra, ilyen névtelen följelentés folytán kezünkre került. Az egész kerületből együttvéve nem kapunk annyi névtelen följelentést, mint Aradról.

A rendőrségen is állandóan folynak kihallgatások különböző névtelen panaszok miatt. Egy aradi kisebb vendéglőt tudvalevőleg a múlt évben őrizetbe helyeztek. Az illető szerb nevű férfit aztán szabadon bocsátották, de megfigyelése még mindig tart. Legutóbb pedig kihallgatták azokat is, akik nála étkeztek és aziránt is érdeklődött a hatóság: miért kosztoltak éppen annál a szerb nevű vendéglősnél,

amikor oly sok jó korcsma van Aradon? A vendégek egyértelműen ezt vallották:

— Azért ettünk nála, mert olcsón és jól lehetett nála étkezni és jó kis borocskája is volt. Ilyen furcsaságok történnek egy hosszú világháború folyamán.

A cukorhiány és az aradi kereskedők.

(Az aradi kamara a bajokairól. — Nem a kereskedők, a gyárosok tartják vissza a cukrot. — Mennyit legyen Aradon a maximális ár? — Miért van forgalomban csupán kristálycukor?)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 24.

Az aradi hatóságokat és a közönséget hetek óta foglalkoztatja a cukor-kérdés. A kereskedelmi és iparkamara a kereskedők számára a cukor maximális árának megállapítását, a rendőrfőkapitány pedig a cukor készlet bejelentését, s a készlet rekvirálásának elrendelését, illetve az erre vonatkozó miniszteri felhatalmazás kieszikölését kérte a tanácstól, mert szerinte az aradi kereskedők spekulációból tartják vissza a cukrot. A tanács helyeselte a maximális ár megállapítását és úgy erre, mint a főkapitány javaslataira vonatkozóan véleményét kért a kamarától, amely ma hosszabb átiratában pontos adatok és tények felsorakoztatásával mutatott rá a cukorhiány okaira, a helyes teendőkre és számos balhiedelmet cáfolt meg. Az átiratból a következőket közöljük:

Arra való tekintettel, hogy a f. évi október elejéig a magyarországi cukorgyárak az eddig kereskedelmi forgalomban volt összes cukornemek közül kizárólag a kristálycukrot bocsátják a közönség rendelkezésére, s csak októbertől fogva fogják a szeptemberben meginduló gyári termelés egyéb eredményeit áruba bocsátani, célszerűnek tartjuk, ha a tanács csupán október elejéig szabja meg a cukor maximális árát. S mivel csak kristálycukor kerül forgalomba, csupán annak áráról mondunk véleményt. Mielőtt ezt tennénk, röviden rámutatunk a cukor hiány okaira és eloszlátjuk egyes közigazgatási fórumok tudatába is átment ama téves hiedelmet, mintha a cukrot a kereskedők pusztán spekulációból raktárakban tartanák és mesterséges módon kivonnák most a forgalomból, mert a cukor maximális árát megállapító kormányrendelet 1916. január 1-én és március 1-én métermázsánként 50—50 fillérrel magasabb árat engedélyez. Ezt az állítást csak a laikusok kockáztathatják meg, s ezt a hiedelmet megdönteni igazán nem nehéz, akkor, ha a rideg számok segítségével gondolkozunk. Olyan kereskedőt, aki a spekulációjára tudatosan ráfizet, alig tudunk elképzelni. Már pedig tudatosan veszít az, aki most nagytömegben raktározza be a cukrot, hogy négy, vagy hat hónap múlva métermázsánként 50 fillérrel többet nyerjen rajta a mostani hasznánál, mert hiszen a cukorba fektetett jelentékeny tőke 4—6 hónapi kamatvesztése nagyobb a tőke ama hozadékánál, amely a mostani és a 4—6 hónapi jóvedelmezőség közötti különbség, — vagy más szóval: a kereskedő többet veszít, ha a cukorral félévre spekulál, mintha befektetett tőkét azonnal és többször megforgatja. A valóság az, hogy a kereskedő azért nem ad cukrot, mert a gyárektől nem kap. Közudomásu, hogy a belföldi cukorgyárak kartellbe tömörültek és a kartell ügyeit a Jelzálog Hitelbank R. T. bonyolítja le. A Hitelbank utalványa nélkül egyetlen kilogramm cukrot se szolgáltathatnak ki a gyárak a kereskedőknek, a neva-

zett bank pedig a jelentkezés sorrendjében állítja ki az utalványokat. Ebből természetesen igen számos hátrány éri a kereskedőket. Megtörtént például, hogy a kerületünkben levő egyik nagykereskedő a mostani szokásoknak megfelelően tízezer koronát küldött be előre a Hitelbankhoz cukorért, azonban az előre kifizetett árut három hét múlva se kapta meg és a jelentékeny összeg kamatát se térítették meg. A kartell a kristálycukron kívül azért nem hoz forgalomba októberig másnemű cukrot, mert azt akarja, hogy a raktáron levő nagy tömegű kristálycukor elfogyjon. Magyarország ugyanis igen jelentékeny mennyiségű cukrot exportál. A legnagyobb kivitelünk a kristály- és homokcukorból van, amit a következő adatok igazolnak: az 1918-ban homok- és kristálycukorból kivittünk két millió métermázsát ötvennyolc millió korona értékben: süveg-cukrot: kilencvenegyszer métermázsát negyedélmillió koronáért; kockacukorból ellenben csak hetvenöt ezer métermázsát exportáltunk harmadfélmillió korona értékben. Cukorexportunk tulnyomó része vagy a velünk most hadban levő államok felé, vagy amaz országokba gravitált, amelyeknek kapuját ellenségeink őrizték eddig, s amelyek a háború alatt nekünk hozzáférhetetlenek. A cukorgyárak minden esztendőben már előre tetemes mennyiséget gyártanak a kivitelre szánt kristálycukorból, úgy hogy a nyári hónapokban, amikor a répahány miatt az üzemek rendszerint szünetelnek, a kristálycukor szállítása zavartalanul tovább folyik. Az export megakadása következtében a gyárak raktáraiban most jelentékeny tömegű kristálycukor halmozódott fel, amelynek megromlásától joggal tarthatott a kartell. Nehogy a megromlás következtében nagy kár érje a gyárakat, a kartell úgy intézkedett, hogy mindaddig nem hoz forgalomba másnemű árut, amíg a felhalmozott kristálycukor el nem fogy. Azt remélik, hogy ez a készlet már néhány hónap múlva el kel és így október elején áruba bocsáthatják a múlt évről megmaradt és az új kampányban termelendő kocka-, süveg- és porocukrot is.

Véleményünk szerint a kristálycukrot Aradon a nagykereskedők 104 fillérért, a kiskereskedők pedig 112 fillérért adhatják kilogrammonként, tehát ez az összeg volna a maximális ár gyanánt megállapítandó. Ha esetleg azt hozzák fel ez ellen, hogy az aradvárosi hatósági élelmiszer üzletben 108 fillér a cukor kilogramjának ára, úgy bátrak vagyunk megjegyezni, hogy: 1) a hatósági élelmiszer üzlet nem haszonszerzés céljából alakult; 2) gyakran hetekig sem tudja kielégíteni a közönség cukorigényeit, ellenben a kereskedőktől megkivánják a cukor akadálytalan, fennakadás nélküli kiszolgáltatását, a mi természetesen a költségek növekedésével jár. A rendőrfőkapitány amaz előterjesztésére, hogy Arad kereskedői köteleztessenek cukorkészleteik bejelentésére és hogy a hatóság szereze meg a cukor rekvirálására vonatkozó miniszteri felhatalmazást, a következőket közöljük: Nincs kifogásunk a készletek bejelentése ellen, sőt — nehogy a kereskedők ellen emelt alaptalan gyanu továbbra is fenmaradjon — ahhoz is hozzájárulunk, hogy a rendőrség egyik közege a kamara megbízottjával végigjárja a boltokat és együttesen állapítsák meg: mennyi a cukorkészlet? Meg kell azonban jegyeznünk: ennek az eljárásnak nem lesz meg a főkapitány által kívánt eredménye, főlegleg cukrot nem fognak találni, mert ha a tanács érintkezésbe lép a cukorgyárosokkal, meggyőződhetik róla, hogy a kereskedők állandóan ostromolják őket az elfogyott cukor pótlása végett.

Elköltözik az udvar és a kormány Szent-Pétervárról.

(Végső erőfeszítések Breszt-Litovszknál. — Minden áldozatot a bielosztok-bresztlitovszki vonalért. — Másfél millió orosz ujonc behívása.)

— Távirati tudósítás. —

London—Kopenhága—Bécs, augusztus 24.
Várják a német Zeppelineket az orosz fővárosban.

London. A Times jelenti Pétervárról: A főváros kiűritéséről híreket terjesztnek, amelyek pánik keltésére alkalmasak. Ezek a hírek annyiban alaptalanok, amennyiben a legutóbbi eseményekkel kapcsolatban említik őket. A légi támadások lehetőségére való tekintettel mindamellett lehetséges, hogy az udvar és a kormány máshová költözik, sőt ez tanácsos is.

Kitartanak az oroszok B. oszt. Litovszknál.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A Breszt-Litovszkért napok óta folyó nagyobb és erősebb harcok heves csata formáját öltötték az egész vonalon. Az ellenség tekintélyes erőket állított velünk szembe s ezzel a szövetségesek előnyomulását, bár feltartóztatni nem tudja, mégis meglassítja.

Szemmel látható, hogy az oroszok Breszt-Litovszk körülzárat. ameddig csak tudják, elod. zni akarják. Hogy azonban a francia részről bejelentett nagy döntő csatára engedik-e jutni a dolgot, még nem bizonyos, ellenben lehetséges, hogy a kelet felé való visszavonulásban váratlan akadályok merültek fel, amelyek szükségessé teszik a rendelkezésre álló erők kétségbeesett kitartását.

A szövetségesek, ha lassabban is, de állandóan előrenyomulnak. így a Bug mindkét oldalán, az erősegtől délre s nyugaton is.

Következik a Naew—Bobr vonal meghódítása.

London. A Morningpost katonai szakértője írja: A németek jelenleg a helyzet urai. Betejezték a Visztula vonal meghódítását, csakhamar urrá lesznek a Narewen és Bobron is. A németek biztosak, hogy nyugati frontjukat nem lehet áttörni.

Végső katasztrófa előtt az orosz hadsereg.

Kopenhága. A Politiken katonai munkatársa hosszú és felette érdekes cikkben foglalkozik az orosz hadsereg ez idő szerinti helyzetével. Szerinte a visszavonuló oroszoknak most már rövidesen el kell érniük azt a vonalat, ahol seregüket reorganizálják, ellátják új municióval s ahonnan új offenzívára előtörnek. Minden jel arra mutat, hogy a feltartóztathatatlannal előrenyomuló német és osztrák-magyar seregek a védelmi vonalat is át fogják törni és akkor kényszerítik az oroszokat arra, hogy a védelmi vonal mögött fekvő moosaras, ingoványos talajon vonuljanak vissza, mikor ezen a vidéken már beállott az esős idő. A visszavonulás ebben az irányban az oroszoknál a végső katasztrófát jelenti. Nikolajevics nagyherceg most a breszt-litovszk—bielosztoki vonalat a németek ellen minden áldozat árán meg akarja védeni. Ha ez nem

sikerül neki, akkor az új védelmi állást már átöröknék tekinthetni. Az orosz sajtó azzal vigasztalódik, hogy eddig az orosz hadsereget tulajdonképpen nem érte katasztrófa.

— Furesa álláspont es — írja a semleges katonai kritikus. — Nem ér fel a legnagyobb katasztrófával az az óriási vereség emberanyagban, a mit az orosz sereg nap-nap után elszenvedni kénytelen? Ily arányú és folyton ismétlődő pusztulást a világ egyetlen hadserege sem viselhet el. Mire az oroszok új emberanyagot bírnak teremteni — ebben nincs kétség — addig jó csapataikból egy szál ember sem marad. A ki nem esett el a Kárpátokban és Gorlicénál, az most pusztul el a visszavonulásnál. Pedig az oroszok hátréül többnyire a gárdát állították oda. A most besorozott orosz parasztnak igen hosszú időre van szüksége, hogy használható katonát neveljenek belőle, a tiszthiányt az oroszok pedig egyáltalán nem lesznek képesek pótolni. Így az orosz hadsereg tervezett reorganizálása igen nagy időt vesz igénybe, de feletle nagy kérdés, hogy ezt a németek megadják-e neki. Mert a mennyire kétségen kívül áll, hogy az orosz hadsereg letört, annyira bizonyos, hogy a német és osztrák-magyar haderő erőteljes, friss és a fáradtság legkisebb jelét sem mutatja.

Oroszország újabb másfél millió ujoncot hívott be.

Kopenhága. A Berlingske Tidende jelenti Szentpétervárról: Augusztus 20-án egy cári ukáz jelent meg, amely elrendeli, hogy az ázsiai területekben besorozott, de még be nem vonult ujoncok, továbbá az ázsiai tartalékos, de még be nem vonult tisztok, haladéktalanul vonuljanak be. A rendelet a bevonulás kötelezettsége alól felmenti a Kaukázus kormányzóságban lakó ujoncokat. Az így bevonuló kontingens körülbelül másfél millió embert tesz ki, azonban csupán harmadrendű anyag, a mely egyelőre még kiképzés alá kerül.

Orosz katonák öltek az orosz parasztot.

Bécs. A Neue Freie Presse írja: Az oroszok lengyelországi pusztításainak a parasztok kaszákkal és vasvillákkal szegültek ellen. Ezért Nikolajevics nagyherceg hadseregpáncsot adott ki, amelyben azt írja, hogy értésére jutott, hogy a katonák egész falvakat elpusztítanak, a lakosságot üldözik. Mindez fellázítja a lakosságot, demoralizálja a csapatokat s ezért megparancsolja, hogy a garázdálkodásoknak vessenek véget. A katonák a parancsot úgy értelmezték, hogy a parasztlázadásokat erőszakkal fojtsák el s így az üldözések, gyújtogatások tovább folynak. Orosz járőrök több parasztot felakasztottak.

Idegenek kikergatése Oroszországból.

Kopenhága. Pétervárról jelentik: A katonai parancsnokság az Oroszországban tartózkodó külföldieket felszólította, hogy lássák el magukat tartózkodási engedéllyel, mert különben kiutasítják őket.

Bukarest. A Moldova írja: Az orosz kormány elrendelte, hogy a besszarábiai idegenek adják el házukat és telküket és térjenek vissza

házjukba, vagy Oroszország belsejébe. Ez a rendelet nagyon sok román családot sujt.

Elsülyesztett orosz csatahajó.

Berlin. (Hivatalos.) A Wolf-ügy-nökség jelenti: E hó 16-án egy német tengeralattjáró naszád a finn tengerből torkolatánál torpedó lövésekkel elsülyesztett egy orosz segédhadihajót. Behncke, a tengerészeti vezérkar főnökének helyettese.

French és Kitchener hadilábon.

(Hajba kaptak az entente tábornokai.)

Távirati tudósítás.

Kopenhága, augusztus 24.

A „New-York Times” most részleteket közöl a Kitchener és French közt kitört viszálykodásról. Nevezett lap közleményeiből kiderül, hogy French nemcsak az angol, hanem a francia katonai körökben is rendkívül ellenszenvesse tette magát. A French és Kitchener közt kitört ellenségeskedés már annyira kiélesedett, hogy az illetékes katonai körökben már felmerült a kérdés, hogy egyáltalán lehetséges-e a két vezér további közös együttműködése. Valamennyi Kitchener ellen írott támadó cikk és a parlamentben elhangzott támadás French főhadiszállásáról ered.

Frenchnek minden támadása és intrikája eredménytelen maradt, mert Kitchener továbbra is megmarad állásában. Most már kétségelenné vált, hogy ha a két vezér közül az egyiknek menni kell, az nem Kitchener hadügyminiszter lesz, hanem French.

Sir Smith Dorrien és más vezénylő tábornokok visszalépése óta, akiknek nézeteltéréseik voltak Frenchel, kiderült, hogy a franciaországi angol főhadiszálláson valami nagyon rosszban. Smith Dorrien, az első angol hadtest vezénylő tábornoka már azért is szállka volt French szemében, mert mint Kitchener barátja annak vezénylete alatt harcolt Dél-Afrikában. De nemcsak az angol generálisok su oúdnak French ellen, hanem a francia vezénylő tábornokok és a francia kormány is nem tudnak egyetérteni az angol generalisszimussal. Azok a különböző látogatások, melyeket Asquith, Kitchener és Lloyd George tettek Franciaországban, mindig azért váltak szükségessé, hogy a French és a francia tábornokok közt kitört viszályt elsimítsák.

French munició-hiányról panaszkodik, de a franciák panaszaira ezzel válaszolnak, hogy utainak az 5 négy száz mérföldes frontjukra, szemben French hermine mérföldes frontjával. A francia tábornokok el vannak keseredve French ellen, mert nem akar offenzívát kezdeni. Egyáltalán Franciaországban az angol szimpátia erősen megesappant.

Bécs. Luganóból táviratozzák a Zeit-nak: Hiteles hír van arról, hogy a Calaisban legutóbb tartott nagy haditanácskozáson a szövetségesek összevessztek. A francia hadsereg képviselői kikelték az angol hadvezetőség ellen, hogy nem váltotta be ígértét és nem küld naponta annyi segédsapatot, amennyire vállalkozott. Az orosz képviselők a franciákat és az angolokat okozták a galiciai és lengyelországi kudarcokért, mert nem indítottak idején offenzívát nyugaton. Olyan keseredett volt a hangulat, hogy a tanácskozást ideiglenesen fel függesztették s aznap abbahagyták.

H I R E K.

„L. N. Schegek.”

(Aradi ügyvéd távirata Szibériából.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 24

Sok-sok ezer atyánkfia, testvérünk gondol most messze idegenből miránk, hazra, sok, sok ezer barátunk, rokonunk van szomorú hadifogságban s elszakítva mindattól, ami nekik eddig kedves és drága volt. Hazuról csak néha-néha kapnak rövid híradást s abból is ki van rekesztve az, ami talán mindennviukat legjobban érdekli, nem tudhatnak meg semmit az ügyről, amelyért véreztek, nem kaphatnak hírt a háború folyásáról — legalább hivatalosan nem. De a híreknek szárnyuk van, eljutnak mindenhová, ha még úgy elzárják előttük ajtóablakot. Hadifoglyaink minden rejtett módot felhasználnak, hogy leveleikben a harcéri események iránt érdeklődjenek s az itthonvalók is sok csalafintaságot követnek el, hogy a banális sorok közé becsémpészhessenek valami módon egy-egy híradást. Nagy győzelmeink híre úgy látszik eljutott már a szibériai fogsolytáborokba is, mert mostanában különösen gyakran szerepelnek a német levelekbe becsémpésztett magyar szavak, amelyek a harcok iránt érdeklődnek.

Szellemes módját találta ki az érdeklődésnek Popper Sándor dr. aradi ügyvéd, aki tudvalevőleg a kárpáti harcok folyamán került fogságba s jelenleg a nowo-nikolajewski tábor lakója. Popper dról a napokban egyik aradi ismerőse a következő táviratot kapta:

— Wie steht mein Prozess gegen Firma L. N. Schegek?

Az aradi ügyvéd előbb magyot nézett, de aztán rájött, hogy a titokzatos cég: „ellenség”. A választ rögtön el is küldte:

Cég csőd előtt, tagjai fizetésképtelenek, per rövidesen véget ér.

— Kitüntetések és előléptetések. A katonai hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Wiesner Félix 3. közös huszárezredbeli tartalékos főhadnagynak a signum laudis adományozta. A honvédségnél szeptember 1-től számítandó ranggal Preszly Ernő, Benedicty Imre századosok őrnagyká, a népfelkelésnél S. Ginzery András és Baksy Ernő zászlósok hadnagyká léptek elő. A lovasságnál Cserenyés László 3. honvédtüzérezredbeli alezredes ezredessé, Samarjay Sándor és Olasz Ödön kapitányok őrnagyká, Mayerhoffer Lajos és Ericz Ernő dr. hadnagykok főhadnagyká léptek elő. A király Szijjártó Kálmánnak, 33. k gyalogezredbeli hadnagynak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért újjólag tudtul adatta legfelsőbb elismerését.

— Előléptetés. Liphay Bélát, a cs. és kir. Hadik huszárezred kapitánya és póikeret parancsnokát, a király őrnaggyá léptette elő. Liphay őrnagy a háború kitorése óta részt vett a Hadik huszárok valamennyi fényes haditettében s ezért királyi elismerés jutott neki osztályrésztül. Két signum laudis tulajdonosa. Rövid idő előtt tért vissza a harotérről s itthon a póikeret parancsnokságot bízták rá. A kiváló tisztet nemesak katonái becsülik nagyra, hanem a polgári társadalomban is általános tiszteletnek örvend.

— A szentgotthardi mandátum. Budapestről jelentik, hogy a Széll Kálmán halálával megüresedett szentgotthardi mandátumot Roszner Ervin bárónak, a király személye körüli miniszternek ajánlják fel.

— Negyvenéves a budapesti Népszínház. A Népszínház épületében működő Nemzeti Színház most kezdődő szezonja jubiláris estének néz elibe. 1875. október 15-én nyílt meg a Népszínház. Megnyitó előadásában megjelent a király, a trónörökös és a kormány Weackheim Béla báró miniszterelnökkel az élén. Mosonyi szerezte az finnepi nyitányt, előadták a „Fölvatás” című allegorikus jelenetet, a „Leánykérő” című egyfelvonásos népszínművet, gy. „szalmás”-nak ítélt bohózatot „Jeremiás siralmai” címen. „A király osábjá” című egyfelvonásos operettet és végül bemutatta a táncszemélyzet a Lándzsatáncot. Az előadást zsefülésig megtelt nézőtér tapsolta végig, bár az egykorú kritikusok szerint gyönge dolgok voltak a darabok. Epen csak a tánc tetszett a kritikusoknak. A népszínmű és az operettek kultiválására szánt új színház költségeinek előteremtésére Liphay Béla báró elnöklésével egy bizottság vállalkozott 1872-ben. Számítottak a közadakozásra, de bizony csak 25.000 forintot jegyeztek, középközben pedig csak hétezer forintot fizettek be ebből. A színház építése alapja így az a fél millió forint lett, amit a bizottság a kormánytól kapott a Hercegná-téri telek árában, melyet az Operaház számára vásárolt meg az állam. Ezt a telket pedig a város ajándékozta a Népszínház céljaira. A vételárból vásárolta aztán a bizottság a keresési uti telket, melyen Fellner Ferdinánd bécsi építész tervai szerint Buzsi és Kéler Napoleon építési vállalkozók felépítették a Népszínházat. 664.000 forintba került az építés és a felszerelés és jöcska deficitel indult meg az színház. 2000 személy befogadására készült a Népszínház. Ha megtelt, ezeröttszáz forint bevétele volt. A legolcsóbb jegy, a karzati állóhely, tíz krajcárba került; a legolcsóbb ülőhely (akarzatok) harminc krajcárt kóstált, de ezek a helyek aztán meg is teltek mindig. A legdrágább ülőhelynek az ára egy forint ötven krajcár volt. A Népszínház első igazgatója Rákosi Jenő volt, aki három évre vette bérbe a színházat.

— Kintzig János népfelkelő hadnagy. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király a háború tartamára Kintzig Jánost, volt hadnagyt a második népfelkelő gyalogezrednél népfelkelő hadnaggyá nevezte ki. Arad város és Aradvármegye politikai és társadalmi életének ez a rendkívül szimpatikus, vezérszerpepet betöltő férfia most, hogy a 43-50 éves korukat is a frontra hívja a király szava, azok között van, akik hazafias kötelességüknek eleget óhajtanak tenni. Őként jelentkezett, meg sem várva a sorozást s mihely hadibeszervezése meg lesz határozva, bevonul csapat-szolgálatra.

— Kitüntetett aradi alezredes. Krause Lajos cs. és kir. alezredesnek, a 69-ik száma Hindenburg erred helyettes parancsnokának öfelsége a harotérről vitéz és eredményes magatartása elismeréséül a vaskorona-rend III. osztályát a hadiékítménnyel adományozta. A kitüntetett alezredes aradi származású és Krause Brunó ujaradi tanító fiaja.

— Vitézségi érem. Szuhanc Antal a gyulai honvédegyezred közlegénye az ószaki harotérről levelet írt szüleinek, melyben arról ad hírt, hogy 18. án a másodosztályú szüst vitézségi éremmel tüntették ki.

— Pánik az uszóversenyen. Krakóból táviratozzák: Tegnap a krakói parkban levő katonai uszodában tartott versenyezés alatt beszakadt az a hid, amelyen a nézőközönség foglalt helyet. Mintegy nyolevan néző a vízbe esett, s valamennyit megmentették; hárman könnyebb sérüléseket szenvedtek; néhányan ijedtükben eszméletüket veszítették, de ezeket is megmentették.

— 43-50 évesek szemléje. A legidősebb népfelkelők: a 43-50 évesek szemléi ma kezdődtek meg Aradmegyében. A magyarpécskal és nagyhalomgyi járások székhelyén megkezdődtek működésüket a bizottságok, a melyek elé odaállanak a deresedő hajú, meglelt emberek és akár voltak katonák fiatal korukban, akár nem, egyformán alapos vizsgálat alá kerülnek, hogy mostani testi erejük, egészségük mellett alkalmasak-e katonai szolgálatra. Apák jönnek most sorra, a kiknek fiai már régen a zászlók alatt küzdenek és megható dolog, a mikor a sorozó bizottságok előtt önértetesen szólal meg a férfikor delét túlélt ötvenbe hajló rekrua:

— Ha a fiamat alkalmasnak találták, csak nem szégyenitenek meg azzal, hogy engem meg untauglichnak mondanak.

A magyar nemzet nagy erőpróbájának, hősiességének, lankadatlan lelkesedésének újabb fejezete a 43-50 évesek sorozása.

— A Korpaközpont vezetősége. A Korpaközpont Rt. vezetőisége a következőleg alakult meg: A Fővárosi Malomgyesület Langfelder Edét, az I. Budapesti Gőzmalom Rt. vezérigazgatóját, Birkány Leót, a Hungária malom igazgatóját, Bacher Enit, a Viktória malom igazgatóját, Katona Zsigmondot, a Gizeffa malom igazgatóját delegálta. A Vidéki Malomiparcsok Országos Egyesülete négy rendes tagot, közöttük Neuman Károly bárót, a földművelési miniszter Reuss Andor osztálytanácsost, a kereskedelemügyi miniszter Bud János dr. az Orsz. Krolp Hugó orsz. képviselőt, a Gardaszövetség Meskó Pál tiktárt küldötte ki az új részvénytársaság igazgató-ságába, amelynek elnöke Langfelder Ede, vezérigazgatója Csizán József lett.

— A francia beszéd Berlinben. A berlini bíróság nemrég tíz mérka pénzbüntetésre ítélte egy tudóst, aki Berlinben az utcán tettelegesen inzultált egy lelkészt, mivel ez felelősségre vonta őt francia társalgásáért. A bíróság ítéletének megokolásában világosan kimondta, hogy franciául bárki beszélhet az utcán. Most erről az esetről a legtarkább tudósításokat közlik a francia lapok. A „Temps” ezzel a címmel: „Megtiltották a berlini utcákon a francia beszédet!” — azt a mesét tállja fel olvasóinak, hogy a német bíró számérmelenségnek mondta, ha valaki a mostani időben franciául beszél. A „Figaro” pedig „Gyűlölet a franciák ellen” címmel azt írja, hogy a professzort harminc mérkára ítelték, mivel franciául beszélt az utcán.

— Osztrák orvos öngyilkossága Amerikában. Rotonda-ból sürgőnyzik: Amint Philadelfiából jelentik, dr. Perls Márton, egy osztrák származású fiatal orvos csalódásai és nagy nyomora miatt öngyilkosságot követett el és szenvedett sérüléseibe belehalt. Az életunt orvos egy évvel ezelőtt vándorolt ki Amerikába, azzal a reménnyel, hogy ott ekzisztenciát terem magának. Perls dr. Bécsben végezte orvosi tanulmányait és a bécsi egyetemen nyerte el a doktori címet. Több nyelvet beszélt és kiváló zenei tehetség volt. Perls doktor nemrégiben azt a hírt kapta, hogy atyja és két fitestvére hősi halált halt, anyja pedig elhunyt. Ez a szörű hír nagyban hozzájárult tragikus elhatározásához.

— Halálozás. Singer Ilonka. Singer József és neje született: Reiner Lilla leánya augusztus 20-án reggel 7 órakor, hosszú szenvedés után, életének 29-ik évében elhunyt. Temetése 22-én, délelőtt 10 órakor a csermői izr. sírkertben ment végbe.

— **Ongyilkos özvegyasszony.** Ma délelőtt tizenegy óra körül telefonon jelentették a rendőrségnek, hogy a Deák Ferenc-utca egyik házában egy urasszony öngyilkosságot követett el. A rendőrségtől Hank Ferenc dr. ügyeletes rendőrfogalmazó és Hecht Arnold dr. tb. főorvos mentek ki a Deák Ferenc-utca, ahol ekkorra óriási tömeg lepté el a 36-os számú ház előtti utat. Ebben a házban lakik özvegy Geigner Lajosné, született Engel Helén, aki öngyilkossági szándékából jobb halántékon lőtte magát. Mikor még a rendőrség kiküldöttjei megérkeztek, özvegy Geigneré még élt, de pár perc múlva meghalt. Az öngyilkos asszony két levelet hagyott hátra. Az egyiket rokonához írta, a másik pedig a rendőrségnek volt címezve. Ebben a levélben azt írta, hogy állandóan rossz anyagi viszonyok között élt és e mellett gyógyílatlan betegségben szenvedett és ezek miatt vált meg az életétől. Testvére és cselédje, Hank dr. rendőrfogalmazónak azt mondták, hogy Geigneré már régen foglalkozott az öngyilkosság gondolatával, több ízben hangzott is, hogy megúnta az életét és egy szép napon föbe lövi magát. Geignerének férje is hasonló, tragikus módon vált meg életétől. Három-négy év előtt Geigner és felesége meggyezett egymással, hogy öngyilkosok lesznek. A Wesselényi-utcai lakásukon a férj előbb az asszonyra sűrűtve fegyverét, azután szíven lőtte magát. Ő maga nyomban meghalt a felesége pár hét múlva felgyógyult sebesüléséből. A rendőrség a szerencsétlen asszony bolttestét, hozzátartozói kérelmére lakásán hagyta a holnap onnan fogják eltemetni.

— **Orosz szökevények, mint madárijesztők.** *Boroszló*ból írják: A Schlesischer Tageblatt jelenti: Rendelet jelent meg, amely Porosz-Szilézia területére tiltja, hogy a mezőkön és a kertekben madárijesztőket állítsanak fel. A különös rendeletet azzal okolják meg, hogy az utóbbi időben gyakran előfordult, hogy a fogolytáborokból megszökött orosz foglyok a mezőn uniformáikat eldobták és a madárijesztőkről lezedett ruhákat öltötték magukra, hogy menekülésüket megkönnyítsék. Így néhány nap előtt Kattowitzban elfogtak egy rongyos oszvárgót, akiről kiderült, hogy szökevény orosz őrnagy. Ugyanez elfogtak így átöltözve egy új orosz grófi önkéntest is.

— **Aradiak az Aradi Közlönyt olvassák a harctéren.** A következő érdekes levelet kaptuk: — Alólistottak, mint a 2-ik honvéd gyalogezred népfelkelői körük — mint régi előfizetői b. lapjuknak — szívélyes üdvözlétünket b. lapjukban minden barátainknak, ismerősöknek, valamint rokonoknak tolmácsolni. Egyben kérjük egy példányt címünkre pontosan elküldeni, az előfizetést, ahogy a lapot kapjuk, beküldjük, szerelvények már harctéren lapjukat olvasni. Berán Béla Arad, Stein Ferenc. Marosborsa, Linenberger Károly Arad. Galizien. Tiszti étkezde.

— **Városi lisztet kapnak a pékek.** A lisztellátás körül a helyzet most már teljesen tisztázódott és a belügyminiszter legutóbb kiadott rendelete értelmében a városnak kötelessége amaz iparosok lisztjéről is gondoskodni, akik a lisztet feldolgozzák. Ezzel a város riziója óriási mértékben növekszik, de nem térhet ki előle. A polgármester ma kiadott rendeletével utasította az összeíró bizottságokat, hogy a náluk jelentkező pékek, sütek, kenyérgyárak és más hasonló iparosok lisztigényességét vegyék előjegyzésbe és irassák alá velük a liszt átvételére kötelező nyilatkozatot.

— **A vak katonáknak.** A Battonyán állomásozó 11. sz. lögyűjtő parancsnokság 614 korona 55 fillért küldött az Aradi Közlönyhöz, mint a battonyai lögyűjtő-állomás legénysege által augusztus 20-án rendezett népneműpély jövedelmét. Az összeget — mint Székely Áron királyi állatorvos írja — a vak katonáknak szánták. Bendaletési helyére juttatjuk a szép adományt.

— **Az ismét megnyílt tábori postához való 35 dakás dobozok Kerpelnél.** Vizonteladéknak nagy árendemény. 193

— **Csak egy anya tudja mennyi gondot okoz egy gyermek táplálása,** amikor a legeslegjobb táplálószer, az anyatej hiányzik, vagy kevés. Milyen sokszor gyötrődik az anya amiatt, hogy nem tud mit adni gyermekeinek. Am ezért a gondos anya nem bocsátkozik kísérletezésekbe, hanem csakis kipróbált, megbízható tápszerhez folyamodik, s ez nem lehet más, csak a Nestlé gyermekliszt, amely már pár nap múltán érezteti kitűnő hatását. Egy igen tanulságos könyv jelent meg a Nestlé-liszt használatáról és ugy ezt a könyvet, valamint egy próbadozást Nestlé-lisztet ingyen és bérmentve küld a Henri Nestlé cég, Wien, L. Biederste 3e. 8905

— **Folytatólagos kimutatás az Ipartestületi tartalékkórház sebesültjei részére beérkezett adományokról és a segélyalapot képező rendszeres havi járulékokról.** (Harmadik kimutatás.) Természetbeni adományokat kaptunk: Sőfalvi Gyöngyiné, Panker Viktorné, Ozirák Mártonné, Tenner Józsefné, Tenner László, Viadár Sándorné, Blau Lipóné, Spitz nővérek, Rosenfeld Hermanné, Mánz Mátyásné, Kara Gyözné, Stálmány, kompot és szivar. A segélyalap fentartói havonta a következő összegekkel járulnak az alaphoz: Kell Manóné 5 korona, Messer Károly dr. 4 korona, Róth Izidorné, Blau Lipóné, Weisz Endre, Weissenburger Nándorné, Holländer Ignác, Róna Jakabné, Erényiné, Wolf Jenőné, Braun Mórné 3—3 korona, Keppich Zsigmondné, Aufrecht Miksáné, Schwarz Zs.-né 2—2 korona. A nem-szelkü adományokért a kórház sebesültjei nevében halás köszönetet mond Löwinger Jenny és özv. Csillag Lajosné, az Ipartestületi tartalékkórház vezetőnői.

— **Baleset.** Kozák Józsefné nyolcvannégy éves napszámos asszonyt ma délelőtt a Barcsényi-utcában egy kétkerékű kézikocsival elütötték. A súlyosan megrakott kocsikereztől ment a szerencsétlen asszonyom, akinek bal-karja elört és egyik szeme kifolyt. A mentők eszméletlen állapotban a kórházba szállították. A bűnös kécsis ellen a rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Köszönetnyilvánítás.** Kalmár József aradi villanyszerelő cég szíves volt a helybeli állami tanfőképzési tartalékkórház éhelti esztét díjtalanul helyreállítani; ezért a szíves-ségért a cs. és kir. tartalékkórház ezton köszönetét nyilvánítja.

— **Iskolakönyvek kaphatók Weisz Leó könyvkereskedésében.** 3178

— **Ertesítés.** Több oldalról történt érdeklődés folytán értesítem a n. é. közönséget, hogy a hatóság nál jegyzett lisztet annak teljes értékében bárkivel átveszem és feldolgozom. Tököl-tér 8. szám alatt levő üzletomban naponta a legfinomabb minőségű házikenyér fog állandóan a n. é. közönség rendelkezésére állani. Így a n. é. közönség kenyér-szükséglete a jövőben is teljesen ki lesz elégítve, a legnagyobb kényelem mellett. Tisztelettel az *Eisö Gyulai Házikenyér-gyár tulajdonosa Spitzler Rudolf.* 3129

— **Használt iskolakönyvek tartós, jó kötésben féárban kaphatók Kerpel Leó könyvkereskedésében.** Ugyanolyan új iskolakönyvek is kaphatók és tavalyiak méltányos árban beváltatnak. 193

— **Használt iskolakönyvek óriási készlete** *Tagusz I. és Fia* könyvkereskedésnél, Weitzer János-utca. 3165

— **A világháború térképei Kerpelnél.** 193

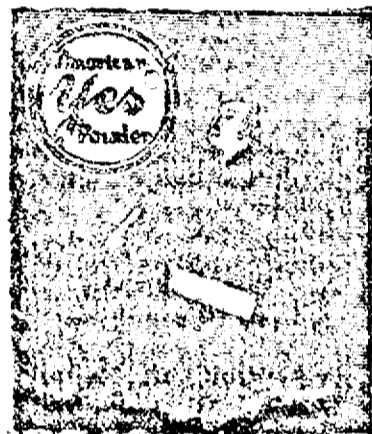
TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Magyar perek — osztrák bíróságoknál. A bécsi kereskedelmi bíróság érdekes határozatot hozott, a magyar jogi ügyeknek osztrák bíróság által való felülvizsgálásának illetékessége tárgyában. A bécsi kerületi kereskedelmi bíróságnál egy magyar ügynök, proviziójának megfizetésére bapórtott egy Bécsben lakó kereskedőt, a kivel főnöke nevében kötött üzletet, de a maga részére is kikötött jutalmat azért, hogy az üzletet létrehozta. A bíróságnál az alperes azzal védekezett, hogy az osztrák jog szerint tilos jutalmak megállapítását kölni a főnök háta mögött az alkalmazottal. A felperes hivatkozott a polgári törvénykönyv 57 §-ára, amely szerint külföldiekkel külföldön kötött fogúletek tekintetében annak a helynek a tör-

vényel irányadó, a hol az ügylet kötött. Ezért kéri, hogy ezt az ügyet a magyar törvény szerint ítéljék meg, a magyar törvény pedig ezt nem tiltja meg. A bíróság a felperest elutasította, mire ez fellebbezett. A fellebbezési bíróság is elutasította a felperest, még pedig a következő érdekes indoklással: A végrehajtási szabályzat 81. paragrafusa szerint nem szabad a belicdi bíróságnak olyan külföldi végrehajtási igénynek helyt adni, amely a közrendbe, vagy az erkölcsbe ütközik. Az erkölccsel pedig vilázosan ellenkezik az, hogy az alkalmazott, munkaadójának a háta mögött magának jutalmat köt ki, ezzel természetesen felveri az árat és gazdája megkötésével magának szerez hasznot.

SPORT.

— **Labdarúgás.** Vasárnap, augusztus 22. a „Világosi ifjúsági footballcsapat” a pankotai footballcsapattal jótékony célu mérkőzést rendezett, melyen a pankotai footballklub 5:3 arányban győzött. — A győző csapat játékosai: Skuba, Werner, Román, Loosz, Gömöri, Weingarten, Tittiser I, Tittiser II, Lengyel, Köln és Katona. A világosi csapatból kiváltak: Baranyai, Kiss, Illmann, Krisán II.

— Kínal kereskedő Sanghai utcáján a Yes porcellánpóndert kínálja.

Yes puder 8.— korona.
Yes krém 3.— korona.
Yes szappan 1.50 korona.

8771

Amerikai gyártmány!

Magyarországi főraktár: Erényi Béla Diagyógytára Budapest. Károly-körút 5.

Mindenütt kapható!

Felolós szerkesztő:
Rudnyánszky Endre

NYILTÉR.*

Nyílt levél

Arad szabad királyi város polgármesteréhez.

Az Aradi Közlöny f. hó 22-iki vasárnap számában „Varjassy Lajos polgármester panasza a tanácsban” című cikk szerint Kovács Vince kulturális tanácsnok ur elpanaszolta, miszerint tudomására jutott, hogy „szegény gyermekek, akiket egyik, vagy másik tisztiorvos gyógykezelt, meggyógyulásuk után nem járhattak iskolába, mert az illető orvosoktól, amint azt megdöbbentéssel hallotta, nem kaptak bizonyítványt, mert szüleik nem tudták megfizetni a bizonyítványért járó díjat. Ezért tüntet nem lehet és kéri a polgármester urat, intézkedjék, nehogy ilyen okok miatt szegényember gyermekei visszamaradjanak a tanulásban.”

Ahelyett, hogy polgármester ur védelmébe vette volna tisztiorvosi karát ily képtelen és általánosságban tartott személyek megnevezése nélküli vádak ellen, a közlemény szerint „izgatott hangon” előadta, hogy: „Ezt a botrányt tetézi egy másik. Tudomásomra jutott, hogy

* Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

egy kerületi tisztiorvoshoz elment egy szegény asszony délután 2 órakor és kérte, hogy jöjjön el nagybeteg leányához. Az orvos kijelentette, hogy csak az esetben megy, ha kocsit állít neki az asszony. Ez nem történt meg. 4 órakor újra kérték a beteghez az orvost, ez azonban most is kijelentette, hogy gyalog nem megy, kér kocsit. Az asszonynak nem volt pénze, nem tudott kocsit hozatni s úgy tudom, hogy este 6 órakor a 17 éves beteg leány meghalt. Nem akarom biztosan állítani, hogy úgy halt meg, hogy orvos meg sem nézte, de azt hiszem, hogy nem."

Polgármester ur, ezek olyan vádak, amelyek ha bebizonyosodnak, méltán közmegevetésnek tennék ki az illető orvosokat. Ezért nem térhetett napirendre e közlemény fölött az aradi orvosszövetség. Tegnap esti választmányi gyűlésében megbeszélés tárgyává téve elhatározta, hogy végére jár az ügynek.

Két orvost megbízva, megállapította a legilletékesebb ítének az anyának, két tanu előtti előadásából, hogy sem a vádolt tisztiorvos, akivel nem is beszélt, mert otthon sem találta, sem pedig az orvos hozzátartozói közül, nem követelt tőle kocsit vagy annak díját senki. Megállapította továbbá, hogy az orvos 5 óra után kint járt a betegnél, aki már 6 nap óta fektött irtózatos főfájásokkal beteg, de anyja asnapig nem tartotta szükségesnek hozzá orvost hívni. A leányon megállapította az agyhártyagyulladás kétségtelen tüneteit, állapotát válságosnak találta s ezt az anyának meg is mondta. A leány másnap reggel halt meg. Tehát nem úgy, hogy azt orvos meg sem nézte.

Mi ezekhez kommentárt fűzni nem akarunk, a tények beszélnek. Csak annyit akarunk megjegyezni, polgármester ur, hogy teljesen szokatlan eljárás, hogy tanácsulésen ítéletet hozzanak tisztviselő vélt mulasztása felett, anélkül, hogy ügyében vizsgálatot indítottak volna, vagy csak kérdést is intéztek volna hozzá, hanem cselődségtől kiinduló szóbeszéd alapján állítsák pellengére hivatalos fórum és a nagy nyilvánosság előtt.

Kovács Vincze tanácsnok ur vádjával nem foglalkozhattunk még, minthogy személyeket meg nem nevezett s így az ügy elintézése hosszabb utánjárást igényel. De kijelenthetjük már előre is mind „az egyik-másik kerületi orvos” nevében, hogy e vádak oly képtelenek, hogy csak mosolyra érdemesek.

A tisztiorvos a polgármester ur részéről felhozott váddal szemben fegyelmet kért maga ellen. Az orvosszövetség azonban nem várhatta be annak a hosszadalmas procedurának a befejezését, amely talán valamikor a háború után hozta volna meg az igaztalanul megvádolt orvosnak a felmentést.

Az aradi tisztiorvosi kar minden egyes tagjának még a háborútartama alatt van szüksége csorbitatlan reputációjára, hogy továbbra is kitartással és buzgalommal végezhesse azt a nagy munkát, melynek első sorban köszönhető, hogy városunk polgársága meg lett kímélve a fenyegető kolera és kiütéses typhus járványtól.

Mélyen fájlaljuk, hogy polgármester és kulturatanácsos ur épen e szomorú és nehéz napokban hoztak a nagy nyilvánosság elé olyan ügyeket, melyek alkalmasak lehettek volna a nagy közönség bizalmát megingatni tisztiorvosai iránt, kik erre semmivel sem szolgáltak rá.

Arad, 1915. augusztus 25.

Az aradvárosi és megyei főokszövetség elnöksége

APOLLO SZINHÁZ.

Augusztus hó 25-én, szerdán

IVANGOROD

várának bevétele
hős csapataink által.

Az előadások 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek

APOLLO SZINHÁZ.

Augusztus hó 25-én, 26-án,
szerdán és csütörtökön

A Nordisk Films Comp. remek alkotása.

Repriz:

Keressd az asszonyt

Egy fantasztikus szerelem története 4 felvonásban.

Rendezte: Max Halbe. Főszereplők: Ellen és Svend Aggerholm.

Az előadások 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

Steiner és Goldschmidt

a Hadi Termény Részvénytársaság megbízottjai

vásárolnak

a Hadi Termény Részvénytársaság részére

idei termésű

buzát, zabot és árpát.

Bővebbet:

Steiner Ferenc

Arad, Erzsébet királyné-körut 20.

Goldschmidt Sándor

Arad, Weitzer János-utca

(Minorita-palota.)

2031

Leánynevelő-intézet

(Internátus)

Uri leányok részére.

Gondos nevelés.
Magántanulók
előkészítő tanfolyama. Zene és idegen nyelvek oktatása.

2027

Arad,

József főherceg-ut 19.

Telefon 933.

Költözők

figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

481

Kalmár József

villanszerelési vállalata

Arad, Salac-utca 2. sz.

242. Telefonszám 242.

545—1915. eln. sz.

Hirdetmény.

A magyar királyi Belügyminiszterium 93814—1915. számú rendelete alapján ezennel közhírré teszem, hogy a harcokban levő katonák és katonai személyek látogatása, a legszigorúbban beállítva let.

Figyelemzte em a város közönségét, hogy ily célból utra ne keljenek, még akkor sem, ha utazási igazolvánnyal bírnak, mert odautazásuk megakadályozva lesz, s megszűnik hiábavaló kiadást okoznak.

Arad, 1915. augusztus hó 22.

Green, főkapitány.

Tanfny Ida

zongoratanitónőt

tanítványai

az órák beosztása végett lakásán találhatják naponta délután 4-től 5-ig augusztus hó 25-ikétől

Attila-tér 4. sz., földszint.

581—1915. g. sz.

Árlejtési hirdetés.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a bodrogi ut kavicsolására a f. évben szükséges 450 m³ rostált kavics beszerzése, kifuvározása és beágyazása iránt 1915. évi augusztus hó 30-án d. e. 10 órakor nyilvános árlejtést tart.

Az árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási árnak 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az ajánlatok az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a szabályszerű bánom-pénznek a városi pénztárban történt befizetését igazoló letétjegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtés, nemkülönben a műszaki feltételek a gazdasági hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1915. évi augusztus hó 16-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Gábor Miklós

csokoládé és cukorka gyári lerakata Arad, Andrassy-tér 18. szám. Salacz-utcai rész. Telefon szám 1059.

Kereskedők figyelmébe!

Legjobb minőségű **zöld kávé** 1 kg. K 4-20

pörkölt kávé kgja K 5-20

ab Arad raktár. 3101

Vidékre postán vagy vasuton utánvét mellett.

19527—1915. kh.

Hirdetmény.

A m. kir. Ministerium 2972—1915. M. e. számú rendelete értelmében közhírré teszem a következőket:

1. §. A tűzifakészleteket az alább a következő §-okban foglalt rendelkezések értelmében kell jelenteni.

2. §. Bejelentés alá a tűzifából azok a készletek esnek: a) amelyek a tűzifa termelésével és eladásával vagy a termelt tűzifa forgalombahozatalával foglalkozó erdőbirtokosok és kereskedők, (egyének, jogiszemélyek, cégek) birtokában (kezelésében vagy őrzetében, és pedig akár saját, akár idegen helyiségekben, vasuti, hajóállomási, városi vagy községi raktárakban, erdei rakodókon, vagy a termelőhelyeken, stb) eladatlanul vannak, és pedig tekintet nélkül arra, hogy a tűzifa rakáson van-e, vagy sem; ide tartoznak azok a készletek is, amelyek még a termelőhelyeken feldolgozás vagy összegyűjtés alatt vannak, amennyiben azok a most következő fűtési időszak alatt, vagyis az 1916. év március hó végéig eladásra kerülhetnek;

b) a melyek az a) pontban említett erdőbirtokosok és kereskedők (egyének, jogiszemélyek, cégek) birtokában (kezelésében, őrzetében és pedig akár saját, akár idegen helyiségekben, vasuti, hajóállomási, városi, vagy községi raktárakban, erdei rakodókon vagy a termelőhelyeken stb.) vannak és már eladattak, de még nem szállítottak el a vevőnek és pedig szintén tekintet nélkül arra, hogy a tűzifa rakáson van-e vagy sem;

c) a melyeket az a) pont alá eső belföldi egyének vagy cégek forgalombahozatal céljára külföldről (Ausztriából is) megvettek, de a melyek még az eladónál vannak.

d) a melyeket a magyar szent korona országainak területén 1915. évi augusztus hó 15-től 1915. évi október hr 31-ig terjedő idő alatt forgalombahozatal céljára fognak termelni.

e) a melyeket a magyar szent korona országainak területére 1915. évi augusztus hó 15-ike és 1915. évi október hó 31-ike közötti időben forgalombahozatal céljára fognak behozni.

Azok a készletek, amely az a), b) és c) pontok alá esnek, már most, azok pedig, a melyek a d) és az e) pontok alá esnek, előállítá-

suk, illetőleg behozataluk után lesznek bejelentendők (lásd a 4. §. 8. és 4. bekezdését.)

8. §. A bejelentést a 2. §. a) és b) pontja alá tartozó esetekben az köteles megtenni, a kinek birtokában (kezelésében, őrzetében) a bejelentendő tűzifakészletek vannak.

Az a készletet, a mely valamely beraktározással, vagy fuvarozással foglalkozó cégnél vagy egyénnél van elhelyezve, az köteles bejelenteni, a ki azt megőrzés vagy fuvarozás végett elhelyezte, kivéve azt az esetet amikor a beraktározott árut külföldi cég vagy egyén helyezte el, mert ilyen esetben a beraktározó vagy fuvarozó vállalat köteles a bejelentés megtételére.

A 2. §. c) és e) pontjai alá tartozó esetekben a vevő a 2. §. d) pontja alá tartozó esetekben pedig a tűzifa termelője köteles a bejelentésre.

4. §. A bejelentést mindenkinek, a ki erre köteles, közvetlenül a m. kir. központi statisztikai hivatalhoz (budapest, II. ker. Heltai Ferenc-utca 5—7. szám) kell beküldenie.

A bejelentéshez szükséges bejelentőlapok a m. kir. központi statisztikai hivatalnál (Budapest, II., Heltai Ferenc-u. 5—7. sz. továbbá hivatalom iparügyi osztályánál ingyen kaphatók. Ugyanezen minta szerint a bejelentőlapot mag a bejelentő is elkészítheti.

A 2. §. a), b) és c) pontjai alá tartozó tűzifamennyiségeket az 1915. évi augusztus hó 15. napján volt állapotnak megfelelően az 1915. évi augusztus hó 25. ig kell bejelenteni. A 2. §. d) és e) pontjai alá eső azt a tűzifamennyiséget, a melyet 1915. évi augusztus hó 15. napja után termelnek, illetőleg 1915. évi augusztus hó 15. naja után fognak a magyar szent korona országainak területére behozni, az 1915. évi október hó 31. napján talált állapotnak megfelelően legkésőbb 1915. évi november hó 8-ig kell bejelenteni. Ugyanakkor az 1915. évi augusztus hó 15-ike óta a tűzifakészletekben beállott apadás okát is be kell jelenteni. A bejelentőlapot postai uton való beküldés esetében legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni.

5. §. a), b) és d) pontjai alá eső készletek községek szerint külön-külön jelentendők be vagyis minden egyes község határában meglevő készletről külön-külön bejelentőlapok állítandók ki. A 2. §. c) és e) pontjai alá eső készletek külön bejelentőlapokon, de egy-egy összegben jelentendők be.

6. §. A bejelentésre kötelezettek a bejelentett tűzifakészletekről pontos raktárkönyvet tartoznak vezetni oly módon, hogy abból a készlet mennyiségének változása és az, hogy hová fordított, bármikor megállapítható legyen. Elidegenítés esetében a raktárkönyvben a megszerző fél nevét és lakóhelyét, ha pedig az áru már elszállított, azt is fell kell jegyezni, hogy mikor és hová küldetett.

7. §. A közigazgatási hatóságnak jogába áll az 1914. L. t. cz. 2 §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapítása céljából a bejelentésre kötelezettek bárhol található készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

8. §. A ki a 2. §. szerinti bejelentés alá eső tűzifakészletét be nem jelent, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatóság előtt eltitkolja, vagy az ellenőrzést megakadályozza — a menyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik kihágást követ el és az 1914. L. t. cz. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszaz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

9. §. E; a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Arad, 1915. augusztus hó 16.

Green, főkapitány.

Uditó, Egészséges, Olcsó a Citrász-por.

Egy-egy adagból, egy pohár vízben feloldva, a legkellemesebb

limonádét

készíthetjük. Ara: adagonként 10 fillér, 12 adag 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájtüreget desinficiálja, utóíze igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik a „PEPPO” folyadék és Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! Szagtalanít!

Peppo folyadék ára utasítással 1 korona.
Peppo-hintőpor ára utasítással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szá-
vak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb
betűvel 8 fillér.

Vastagabb betűvel kívánt
szavak aláhúzással jelölendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.
Az apróhirdetések előre fizet-
tendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig
vételnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magá-
nak a jogot, hogy az olyan ap-
róhirdetés szövegét, amelyik tar-
talmánál fogva eredeti alakjában
nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

Egy

Intelligens fiatal övegy asszonyka
egy idősebb gavallér uriember tisz-
tességes ismeretséget keres. Leve-
let a lapban jelölve „Ibolya” jel-
gére kérek. 8181

ELLÁTÁS.

Internat Weissweiler

Wien, IX., Nussdorferstrasse 10/12.
Familienheim für studierende junge
Mädchen. Jeder Komfort, günstige
Lage. In Verbindung mit allen
Schultypen. Beste Referenzen. 2941

2-3 iskolás fiút

teljes ellátásra elfogadok, Hunyadi-
utca 6. I.

ALKALMAZÁST KERES.

Házvezetőnőnek

ajánlkozok intelligens, művelt, jó
családból való keresztény, 35 éves
gyermektelen úri övegy plébá-
niára, vagy magános urhoz. VI-
dékre is megy. Szíves megkere-
sések kéretnek a lap kiadóhivata-
lához „Állandó otthon” jelige alatt.
8100

Mindenes főnő

jó házhoz ajánlkozok. Cím József
főherceg-ut 7., I. em., Horváth
Erzsébet. 8170

Hadmentes

Intelligens uriember raktárnoki,
felügyelői vagy ehhez hasonló ál-
lást keres. Cím a kiadóhivatal-
ban. 8171

Házvezetőnőnek

vagy szakácsnőnek ajánlkozok kö-
zépkorú nő, éltesebb urhoz vagy
házaspárhoz. Cím a kiadóhivatal-
ban. 8180

Kéregazdának

vagy csősznek ajánlkozok jó bizo-
nyítványokkal rendelkező közép-
korú férfi. Cím Jánosnütz Stefan
Seprős, Rozványi pusztá. 8054

Fiatal

hivatalnok, jelenleg ipartelepnel
alkalmazva, megfelelő állást ke-
res, esetleg azonnali belépésre, is
megkérését „Eretségizett” jelige
alatt a kiadóhivatalba kérek. 3091

Gazdasszonynak

ajánlkozok fiatal intelligens nő,
csékély díjazásért idősebb magános
urhoz, esetleg plébániára, hová 7
éves fiacskáját is magával viheti.
Cím a kiadóhivatalban. 8118

Fiatal szoptatós ádó

ajánlkozok úri házhoz. Értekezni
kórház, szülészeti osztály. 8164

Nagyobb bérházban

házmesteri állást keres, gyermek-
telen házaspár. Cím a kiadóhiva-
talanban. 8147

ALKALMAZÁST NYER.

Egy pincemunkás

felvétetik Klein Miksa pálinka
kereskedőnél Boros Béni-tér 8.
8172

Gazdasági gépész

hadmentes, ki gőzeke valamint
gazdasági villanytelep továbbá az
összes gazdasági gépek kezelésében
és szakosított javításában kellő
gyakorlattal és képzettséggel bír,
s megfelelő vizsgákkal és bizonyít-
ványokkal rendelkezik, alkalmazást
nyer szeptember 15-iki belépésre,
Vajda Zsigmond kunágotai gazda-
ságában, u. p. Magyar-Bánhegyes.
8150

Keresek

azonnali belépésre egy tisztessé-
ges középkorú, mindenestől főnő
egy magányos urhoz. Cím a
kiadóhivatalban. 8177

Keresek

egy fűszer és egy vasszakmában
teljesen jártas románul is beszélő
hadmentes kereskedő segédet.
Kugél Sándor Brád, Hunyad m.
8182

Egy árvalány,

ki vegyeskereskedésben már alkal-
mazva volt, felvétetik egy idősebb
egyedül álló nőhöz. Isr. előnyben
részesül. Ajánlatok: Moskovitz
Hermanné, Gyulafehérvár intézen-
dők. 8116

Gyakornokot keres

azonnali belépésre, helybéli bor és
pálinka nagykereskedő cég. Aján-
latokat „Gyakornok” jelige alatt,
a kiadóhivatalba kér. 8152

Keresek

kádárműhelyem részére szakava-
tott józanléttű hadmentes kádár-
mestert. Kimerítő ajánlatok „Ál-
landó 25” jelige alatt a kiadó-
hivatalba kérek. 8151

KIADÓ LAKÁS.

Modern

négyszoba, előszobából álló par-
kettaföldszintes lakás (egyik
utcai szobába lépcsőházból külön
bejárattal) villany, gázberendezéssel,
Török I. n. 1/b. új házban novem-
ber 1-ére kiadó. 2647

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Motorbensint

előnyösen szállít Kovács Soma és
Társ, gépuvar. 8178

Kétzer főzött

borseprő és törkölypálinka kap-
ható; Barna Lajos bortermelőnél
Pankotán. 8107

Citrom

olcsóbb mint a piacon, legfino-
mabb körtét, szőlőt és más gyü-
mölcsöt ajánlok. Galler Anna,
Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt
épület. 8044

Papírszalvéta

1000 darab 5 koronáért kapható
Pichler Sándor papirkereskedésé-
ben, Szabadság-tér. 781

2 igaz-ló

és 6 lóra való szerszám eladó.
Arad, Erzsébet-körút 80. sz. a. 8128

Rövid zongora

jókarban levő eladó. Cím a kiadó-
hivatalban. 8148

KÜLÖNFÉLE.

Vas-pénztárszekrények

minden nagyságban vétetnek és
eladatnak. Egy alig használt valódi
Heim-féle Meidinger-kályha el-
adó. Modern irodaberendezés, több
száz üres használt zsák, ellenőrző
pénztár (Cas Register), egy alig
használt Underwood rendszerű
írógép jutányos áron kapható.
Rubinstein Mór butorszállító, Mi-
norita-palota. Ugyanitt egy jóház-
ból való egyes fin irodagyakornokul
felvétetik. 8188

Ellenőrző pénztárakat

és írógépeket jóállás mellett ja-
vit Schmotzer és Bodnár műsze-
részek. Perényi-utca 6. Telefon
888. Ugyanott elsőrendű üzem-
kellékek raktáron. 8175

T. c.

A 2968. sz. miniszteri rendelet felhatalmazza a kenyér-
gyárakat, hogy ugyanolyan mennyiségű liszt előállítására, mint
amennyit az 1913/14-iki gazdasági évben felhasználtak, az idén
a búzát beszerezzék.

Ennek folytán azon helyzetben vagyunk, hogy a t. közön-
ség igényeit ugyanazon mértékben, mint a háborút megelőző
években, kielégíthetjük.

Eladási helyeink mindenkor kellő módon elláttatnak
kenyérrel, úgy, hogy a t. közönségnek mindenkor friss és jó-
minőségű búzakenyér fog rendelkezésére állani.

Arad, 1915. augusztus hó.

3179

Tisztelettel

Dözsakenyér-gyár.

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fill-
lér. 1 tégely krém 1 korona.

Színes arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, Illa,
testszin, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.